

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXXI.

Celovec, petek, 16. april 1976

Štev. 16 (1757)

Medtem ko je demonstracija Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev ob udeležbi več tisoč pripadnikov obeh narodov in različnih svetovnonazorskih smeri potekala disciplinirano, pa je morala policija postaviti vse sile, da je ukrotila skupino šovinističnih razgrajčev, ki so pred trgovino, kjer navadno razstavlja svojo roba KHD, z ilegalno „protidemonstracijo“ pokazali, kako razumejo načela zakonitosti, enakopravnosti in demokracije.

Uspela demonstracija v Celovcu:

Koroški Slovenci nismo sami!

Mogočna manifestacija solidarnosti pripadnikov obeh narodov v deželi

Demonstracija, ki jo je minuli petek v Celovcu priredil Solidarnostni komitej za pravice koroških Slovencev pod geslom „Proti ljudskemu štetju posebne vrste — za izpolnitev člena 7“, bo brez dvoma ostala v spominu kot pomemben mejnik v zgodovini narodnostne politike na Koroškem. Kajti demonstracija je tako po svoji vsebini kot po udeležbi in poteku izvenela kot mogočna manifestacija solidarnega zavezništva pripadnikov obeh narodov v zavesti, da je reševanje manjšinskega vprašanja hkrati preizkusni kamen zrelosti in trdnosti demokratičnega ustroja v državi sploh. Posebej nam pa je dala zavest, da koroški Slovenci v boju za uresničitev pravic, ki smo si jih priborili s prispevkom v protifašistični borbi in so nam zagotovljene v členu 7 državne pogodbe, nismo sami — z nami so demokratične sile večinskega naroda brez razlike politične ali svetovnonazorske opredelitve.

„Nismo sami — demokrati so z nami!“ Tako se je glasilo eno izmed gesel, ki so odmevala po celovških ulicah, ko se je večišočglava kolona demonstrantov pomikala izpred kolodvora proti zbornemu mestu na Starem trgu. Z nadaljnjimi gesli ter s transparenti je demonstracija v obeh deželnih jezikih glasno in odločno izpovedala: da je 7. člen naša pravica, da se ne damo prešteti, da protestiramo proti Slovincem sovražni politiki avstrijske vlade, da smo skupno proti neonacizmu, da člen 7 že več kot 20 let ni izpolnjen, da smo solidarni v boju proti štetju posebne vrste, ki nasprotuje duhu državne pogodbe... In isto je bilo povedano v govorih (ki jih objavljamo na posebnem mestu) ter je izraženo v resoluciji, ki je bila z navdušenjem sprejeta na zaključnem zborovanju.

Tokratna demonstracija je bila brez dvoma v marsičem podobna enaki prireditvi pred tremi leti; vendar se je v marsičem tudi razlikovala. Najvažnejša razlika je bila gotovo v tem, da je tokrat solidarnost obeh narodov prišla še dosti bolj do izraza — ne samo v aktivni udeležbi precej večjega števila pripadnikov večinskega naroda, marveč tudi v odnosu tistih, ki so demonstracijo spremljali na pločnikih. Kajti izrazi narodnostne nestrpnosti (vse od žvižgov in pljunktov pa do sramotilnih in grozilnih krikov) so bili omejeni na majhne skupinice, medtem ko je velika večina ljudi

sprejela demonstracijo mirno, tu in tam pa celo s ploskanjem. Tako so nacionalistični razgrajči iz tako imenovanega „domovini zvestega“ tabora prišli do besede le pri zaključnem zborovanju, kjer pa so zato toliko bolj glasno in divje izkričali svoje sovraštvo do Slovencev in do tistih svojih rojakov, ki so se s Slovenci solidarizirali v skupnem boju za pravico in demokracijo.

To solidarno zavezništvo slovensko in nemško govorečih Korošcev seveda ne gre v račun vsem tistim, ki na Koroškem usmerjajo uradno politiko in oblikujejo javno mnenje. Zato so pri letošnji demonstra-

ciji poskrbeli že za primeren „uvod“, s katerim so zasledovali kar dva namena — po eni strani diskreditirati prireditev kot mednarodno srečanje ekstremistov in teroristov, po drugi strani pa ljudi ustraševati, da se demonstracije ne bi udeležili. Vendar so se njihovi podli načrti povsem izjalovili: edini „ekstremisti“ in „teroristi“, ki so dali opravka policiji, so bili šovinistični kričači, ki so s svojim sramotnim obnašanjem spet enkrat pokazali, kako v njihovih krogih razumejo načela demokracije, enakopravnosti in svobode zborovanja; udeležba pri demonstraciji pa je bila —

po objektivnih ocenah in ugotovitvah — še znatno večja kot leta 1973, ko je bilo naštetih več kot 3000 udeležencev.

Tisti, ki so pred tremi leti dejansko udeležbo 3000 demonstrantov v svoji „resnicoljubnosti“ enostavno zreducirali na 1200, so tudi tokrat videli samo 1400 udeležencev. Zato pa so seveda „videli“ in „slišali“ druge stvari: na primer Volkszeitung kar 15 jugoslovanskih avtobusov (kaj veš, morda se je celo njen Pust pripeljal na demonstracijo s takšnim „jugoslovanskim“ avtom, saj smo pri njem vajeni najrazličnejših pustnih in drugih „norčij“); ali KTZ, za katero je bila celotna demonstracija sploh le „kulisa za komunistične organizatorje“ (pa njen glavni urednik Primosch zaradi udeležbe menda ne bo osumljen komunizma).

Vendar pa je bila demonstracija — kljub „uvodu“ in „odmevu“, kakršnega so ji ustvarili v tukajšnjem tisku — vsestransko uspeša in prepričljiva manifestacija enotnosti slovensko in nemško govorečih prebivalcev v boju za demokratičen razvoj in napredek skupne domovine. Tega dejstva ne more spremeniti nobeno omalovaževanje, nobeno manipuliranje in nobeno podkivanje; niti ga ne more spremeniti ravnanje fistih celovških podjetnikov, ki izpričujejo svojevrstno „demokratičnost“, ko svojim uslužbencem zaradi udeležbe pri demonstraciji grozijo z posledicami. Novinarji iz številnih držav so v besedi in sliki ponesli v širni svet resnico o demonstraciji ter o „samozavestnih“ demonstrantih (Pust in gotovo še marsikdo drugi bi seveda raje videl krotke in ponižne Slovence, ki bi se tresli pred bivšim Hitlerjevim oficirjem in podobnimi liki iz tisočletnih sanj o nemškem nadčloveku); seveda pa tudi o šovinističnih razgrajčih, katerih strupeno bevska-

RESOLUCIJA

sprejeta na demonstraciji 9. aprila v Celovcu

Na zaključnem zborovanju so udeleženci protestne demonstracije sprejeli posebno resolucijo, ki je bila poslana avstrijski zvezni vladi in poslancem avstrijskega parlamenta, preko tiska pa naslovljena na demokratično javnost Avstrije. Resolucija se glasi:

Udeleženci demonstracije Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev, ki je bila 9. aprila 1976 v Celovcu, pozivajo avstrijsko vlado, naj odstopi od nameravanega „ljudskega štetja posebne vrste“ ter naj določi člena 7 avstrijske državne pogodbe brez kakršnega koli ugotavljanja manjšine izpolni na celotnem dvojezičnem območju.

Ne glede na to, v kakšni obliki in pod kakšnim imenom bi bilo izvedeno, bi ugotavljanje manjšine pomenilo, da Avstrija odstopa od izpolnitve nacionalnih pravic koroških Slovencev v smislu določil člena 7. Prav tako tudi ne bi pomenilo nič drugega, kot preštevovanje fistih Slovencev, ki so vzdržali pod nacionalističnim pritiskom, s tem pa tudi naknadno legalizacijo tega pritiska. Hkrati bi ugotavljanje manjšine poneslo nacionalno mržnjo in sovraštvo do zadnje vasi, obe narodnostni skupnosti pa bi odvrglo od drugih važnih socialnih vprašanj, ki v enaki meri zadenejo obe narodnostni skupnosti ter bi prizadejalo hud udarec sporazumevanju med njima.

Zakon o „ljudskem štetju posebne vrste“ hočejo sprejeti proti volji koroških Slovencev in velikega števila demokratičnih organizacij ter posameznikov vseh političnih in svetovnonazorskih smeri. V Celovcu zbrani udeleženci demonstracije pozivajo poslance avstrijskega parlamenta, naj upoštevajo, da demokratična javnost omenjeni zakon vsebolj odklanja in ga naj v parlamentu zavrnejo.

V Celovcu zbrani udeleženci demonstracije pozivajo vse demokratične avstrijske organizacije, naj po vzorcu solidarnostnega komiteja v Celovcu, ki deluje na podlagi akcijske enotnosti organizacij in posameznikov iz različnih političnih in svetovnonazorskih taborov, razvijejo podobna gibanja v vseh avstrijskih zveznih deželah. Ugled Avstrije v demokratični svetovni javnosti je že dovolj dolgo trpel zaradi nenehnega umikanja odgovornosti pred manjšinam sovražnimi silami. Prispevajmo k temu, da si bo mednarodna javnost lahko ustvarila podobo tudi o fistih Avstrijcih, ki pojmujejo izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe kot zadevo vseh avstrijskih demokratičnih sil, ki se ne zavzemajo samo za mirno sožitje Korošcev, ampak vseh narodnostnih skupin v Avstriji na podlagi narodnostne enakopravnosti in prijateljstva med narodi.

(Dalje na 8. strani)

Manjšinska politika Avstrije

je eno samo ubožnostno spričevalo

Na predvečer protestne demonstracije v Celovcu je bilo na Dunaju solidarnostno zborovanje tamkajšnjega Akcijskega komiteja za izpolnitev člena 7 in proti ugotavljanju manjšin. Njegovemu vabilu se je odzvalo okoli 400 ljudi, ki so napočili dvorano Albert-Schweizerjevega doma ter izrazili vso podporo koroškim Slovincem in gradiščanskim Hrvatom v boju za dosego pravic in proti nameravnemu preštevanju; predvsem pa so pozdravili tudi skupno demonstracijo koroških Slovencev in nemško-govorečih demonstrantov dne 9. aprila v Celovcu.

Poleg govornikov dunajskega solidarnostnega komiteja — bili so to dr. Trinks, dr. Traar in Harald Imberger — so udeležencem spregovorili še dr. Zdravko Velik za koroške Slovence in Gerhard Emrich za gradiščanske Hrvate, v imenu Zveze demokratičnih učiteljev in vzgojiteljev pa Reinhard Sellner. Vsi govorniki so poudarili, da tako načrtovano štetje posebne vrste kot tudi predvideni zakon o

narodnih skupnostih nasprotujeta duhu člena 7 državne pogodbe; zato se odpor proti takšnemu „reševanju“ manjšinskega vprašanja

Avstrijski škofje proti ugotavljanju manjšine

Konferenca avstrijskih škofov je prejšnji teden zavzela stališče tudi k manjšinskemu vprašanju ter poudarila, „da imajo vse narodne skupnosti pravico do nadaljnega obstoja ter do harmoničnega verskega, kulturnega, gospodarskega in družbenega razvoja“.

Glede katoliških organizacij, ki so se solidarizirale s koroškimi Slovinci v boju proti ugotavljanju manjšine, pa je zastopnik škofovske konference izjavil, da na konferenci o tem sicer ni bilo posebnih sklepov, „vendar pa je bilo jasno izraženo, da so argumenti teh organizacij deležni podpore“.

nenehno širi in zajema čedalje širše kroge avstrijskega prebivalstva brez ozira na politično ali svetovnoznanostno opredelitev. Ostro so žigosali neodgovorno popuščanje vlade in strank pred nemškonalističnimi silami. Posebno odločno so v tej zvezi kritizirali vladajočo socialistično stranko, ki ji je zlasti predstavnik mlade generacije v SPO dr. Traar očital, da se je znašla že povsem na liniji Heimadienstla.

Govornik koroških Slovencev dr. Zdravko Velik je udeležencem zborovanja obširno orisal položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem v preteklosti ter jih seznanil z njenim današnjim bojem. Oporozil je tudi na prispevek, ki smo ga dali koroški Slovenci v boju proti fašizmu in s tem za osvoboditev svoje domovine, od katere smo zato upravičeno pričakovali, da bo širokogrudna pri reševanju naših življenjskih vprašanj. „Vendar pa smo bili bridko razočarani,“ je ugotovil dr. Velik, „ter je vse, kar se je po 15. maju 1955 zgodilo v narodnostnem vprašanju, eno samo ubožnostno spričevalo za našo republiko.“

Dr. Velik je spomnil, da so se takoj po podpisu državne pogodbe začele obnavljati znane nemškonalne organizacije, vendar pa vlada v njihovi izrazito protislovenski dejavnosti ni hotela videti prekrška zoper člen 7. „Že takrat pa se je pojavila tudi zahteva po ugotavljanju manjšine,“ je dejal govornik, „in je zato zgrešeno, če danes v javnosti prevladuje vtis, da je ljudsko štetje posebne vrste iznajdba strank, da bi končno našle pot iz slepe ulice že neprijetne manjšinske problematike. Ne, to je od nekdanje zahteva KHD in to je zahteva tudi tistih krogov, ki so dokazano že leta 1938 pomagali porušiti meje Avstrije. Danes pa so na Koroškem tako stranke kot tudi javne ustanove polne ljudi te miselnosti in je treba enkrat povsem jasno povedati, da na Koroškem nikdar ne bi prišlo do „Ortstafelsturma 1972“, če bi bili izvedli v državni pogodbi predvideno denacionalizacijo.“

Podrobno je dr. Velik prikazal dosedanje „reševanje“ manjšinskega vprašanja in dokazal, da doslej še nobeno določilo člena 7 ni v celoti izvedeno. Prav tako je utemeljil, zakaj koroški Slovenci dosledno odklanjamo vsako prešte-

Južnotiroolski študentje podpirajo koroške Slovence v boju proti štetju in za priznanje pravic

Poleg številnih drugih organizacij, skupin in posameznih osebnosti so tudi južnotiroolski visokošolci, ki študirajo na Dunaju, odločno podprli koroške Slovence v boju proti diktatu preštevanja ter za dosledno uresničitev pravic v smislu člena 7 državne pogodbe. Na občnem zboru dunajske skupine južnotiroolskih visokošolcev so sprejeli posebno resolucijo, katere besedilo ponafiskujemo tudi v našem listu:

Seit mehr als tausend Jahren leben die Slowenen als autochthone Volksgruppe auf dem Boden Kärntens. Seit ihrer Zugehörigkeit zur Republik Österreich im Jahre 1918 bis heute waren sie einem mehr oder weniger kontinuierlichen Prozeß der Entnationalisierung, der sprachlichen, kulturellen und politischen Unterdrückung ausgesetzt.

Die ihnen als Volksgruppe zustehenden Rechte sind auch heute, zwanzig Jahre nach Abschluß des österreichischen Staatsvertrages, der in Artikel 7 die ausdrückliche Verpflichtung zum Schutz und zur Förderung der anderssprachlichen Minderheiten in Österreich enthält, noch keineswegs erfüllt.

● Weil die slowenische Volksgruppe in ihrer Gesamtheit einer nationalistischen Verhetzung und Diskriminierung von seiten deutsch-nationaler Organisationen wie des Kärntner Heimatdienstes ausgesetzt ist;

● weil es im gemischtsprachigen Gebiet Südkärntens keine zweisprachigen topographischen Aufschriften gibt;

● weil die slowenische Sprache im gesamten öffentlichen Leben, vor den Ämtern, in Verwaltung und Justiz, nicht gleichberechtigt mit dem Deutschen ist;

● weil nicht alle slowenischen Kinder den Unterricht in ihrer Muttersprache erhalten,

sind die Kärntner Slowenen de facto zu Staatsbürgern zweiter Klasse degradiert und in ihrer sozialen, wirtschaftlichen und kulturellen Entwicklung wesentlicher demokratischer Grundrechte beraubt.

Wir als Angehörige einer Minderheit kennen aus eigener Erfahrung selbst nur zu gut die schwerwiegenden Folgen chauvinistischer Verhetzung zwischen Volksgruppen verschiedener Sprache, wir wissen aber ebenso gut, daß der erste Schritt zur Beseitigung eines derartigen politischen Klimas von seiten des Mehrheitsvolkes erfolgen muß durch die Gewährung eines ausreichenden Schutzes und einer großzügigen Förderung der legitimen Rechte der Minderheit.

Dies kann im konkreten Falle der Kärntner Slowenen nur bedeuten: die sofortige und vollständige Erfüllung der in Artikel 7 vorgesehenen Rechte, und zwar eine Erfüllung in jenem Geiste, in dem der österreichische Staatsvertrag im Jahre 1955 abgeschlossen wurde. Mit diesem Geiste aber ist jegliche Minderheitenfeststellung oder „Volkszählung besonderer Art“ sowie die Binderung der Minderheitenrechte an irgend eine Prozentklausel vollkommen unvereinbar.

Im übrigen sind wir der Überzeugung, daß die moralische und politische Berechtigung Österreichs, für die legitimen Rechte der Südtiroler einzutreten, ganz entscheidend vermindert würde, wenn es dort Rechte fordert, die es der slowenischen Minderheit aber selbst vorenthält.

Aus diesen Gründen erklären wir uns mit dem „Aktionskomitee gegen die Minderheitenfeststellung und für die Rechte der Kärntner Slowenen“ solidarisch und sprechen ihm unsere Anerkennung und Unterstützung aus.

Wien, am 25. März 1976

Hochschulgruppe Wien
der Südtiroler Hochschülerschaft

Tudi SR Makedonija odločno za pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji

Komisija sobranja Makedonije (sobranje je makedonski parlament — op. ured.) za odnose s tujino je obravnavala jugoslovansko-avstrijske odnose in položaj slovenske ter hrvaške manjšine v Avstriji. Ugotovila je, da so v teh odnosih nastali določeni pozitivni premiki, kot na primer v zvezi z restitucijo kulturnih vrednot in vrnitvijo jugoslovanskih arhivov, ki so spravljeni v Avstriji.

Pri tem pa je komisija izrecno poudarila, da pri urejanju glavnega odprtega problema — uresničitev narodnostnih pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji — ni bil dosežen noben napredek. Hkrati je obsodila namen Avstrije, da izvede tako imenovano posebno ljudsko štetje, ki je v nasprotju z duhom avstrijske državne pogodbe in katerega namen je, že poslabšati položaj obeh manjšin.

„Za položaj manjšin jugoslovanskih narodov, ki živijo v sosednjih državah, so življenjsko zainteresirani vsi narodi in narodnosti v Jugoslaviji,“ je rečeno v posebni izjavi omenjene komisije makedonskega parlamenta. „Komisija glede na to izraža enodušno mnenje makedonskega naroda in narodnosti v SR Makedoniji, ko odločno podpira boj slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji za popolno uresničitev njihovih pravic. Komisija tudi brez pridržkov podpira stališče zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije zoper namero avstrijske vlade, da izvede „popis posebne vrste“ za slovensko in hrvaško manjšino.“

V zvezi z nedavno razpravo v odboru OZN za odpravo rasne diskriminacije v Ženevi (obširno smo poročali tudi v našem listu) je dopisnik radia Beograd vprašal predstavnika zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ, kakšno je njegovo mnenje glede položaja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Zastopnik zunanjega ministrstva Mirko Kalezić je odgovoril: „Jugoslovanski predstavnik je tudi ob tej priložnosti dal pojasnila, iz katerih je razvidno, da Avstrija ni izpolnila obveznosti, ki izvirajo iz državne pogodbe in zadevajo pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, o čemer so tudi najbolj odgovorne avstrijske politične osebnosti dajale ustrezne izjave.“

Izrazi solidarnosti iz cele Avstrije

Solidarnost s koroškimi Slovinci v boju proti ugotavljanju ter za vsestransko izpolnitev člena 7 državne pogodbe je prišla do izraza tudi v številnih pismih, izjavah in brzojavkah, ki jih je prejel Solidarnostni komitej za pravice koroških Slovencev ob protestni demonstraciji dne 9. aprila v Celovcu. Pri tem je posebno razveseljivo, da so prišli izrazi solidarnosti tudi iz drugih zveznih dežel, zlasti z Dunaja, iz Tirolske, Solnograške in Zgornje Avstrijske, kjer povsod se širi solidarnostno gibanje in kjer povsod različne organizacije ter posamezniki zagotavljajo svojo podporo v boju proti nedemokratičnemu reševanju manjšinskega vprašanja.

Vseh teh izrazov solidarnosti in zagotovil podpore tukaj seveda ne moremo objaviti, zato naj navedemo le nekaj primerov in odlomkov.

Kot prva naj bo omenjena brzojavka, ki jo je poslal iz København na Danskem Olav Meinhardt, generalni sekretar Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUEV); poudarja, da FUEV podpira odpor avstrijskih manjšin proti ugotavljanju manjšine.

Avstrijski mirovni svet na Dunaju je pismeno želel Solidarnostnemu komiteju za pravice koroških Slovencev popoln uspeh v boju za nemudno in vsestransko priznanje v državni pogodbi zagotovljenih pravic slovenske manjšine, in sicer brez štetja posebne vrste, ki pomeni popuščanje šovinističnim krogom. V pismu je rečeno, da se je Avstrija s podpisom zaključnih dokumentov belsinške konference obvezala, da bo narodnim manjšinam na svojem ozemlju zagotovila vse možnosti za dejansko uživanje človeških pravic in temeljnih svoboščin in tako varovala njihove upravičene interese. Avstrijski mirovni svet zato zvezno vlado poziva, da spoštuje te svoje obveznosti.

Zveza žrtev političnega osvobodilnega boja na Tirolskem (Bund der Opfer des politischen Freiheitskampfes in Tirol) v svojem pismu zagotavlja Solidarnostnemu komiteju popolno podporo v boju za pravice koroških Slovencev in za končno uresničitev obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela v državni pogodbi. „Ravno mi borci odpora in žrtve nacizma poznamo posledice fašističnega narodnostnega sovražstva, pa naj se skriva pod katerikoli plaščem,“ poudarja omenjena organiza-

cija, ki opozarja, kakšnemu zasledovanju smo bili koroški Slovenci izpostavljeni za časa nacističnega nasilja, koliko naših ljudi je bilo umorjenih ali preganjenih iz domovine. „Ravno zato pa ima Avstrija in še posebej Koroška dolžnost, da izpolni upravičene zahteve te skupine Avstrijcev ter se ne pusti ustrahovati od ekstremistov.“ Med nacisti, ki so sodelovali pri preganjanju in pobijanju političnih nasprotnikov, Židov, Ciganov in koroških Slovencev, je bilo tudi dovolj Avstrijcev in tudi Korošcev, je rečeno v pismu. „Zato problem koroških Slovencev prav tako spada k problemom nepremagane preteklosti kot dejstvo, da neofašističnega, antisemitskega rovarjenja v Avstriji nihče ne kaznuje.“

V brzojavkah, ki so jih poslale razne druge organizacije, med njimi tudi skupina obratnih svetnikov, deželna vodstva KPÖ in drugi, je prav tako izražena solidarnost: „Odločno se izrekamo proti načrtovanemu ugotavljanju manjšine, ker ni v interesu manjšin, marveč služi edino nadaljnemu bujskanju nacionalističnih krogov.“ — „Zahtevamo nemudno pogajanja med zvezno vlado in zastopniki slovenske manjšine za popolno izvedbo člena 7 državne pogodbe.“

znamenje za nazadovanje demokracije.“

Na dunajskem zborovanju so soglasno sprejeli tudi posebno resolucijo, s katero so odločno odklonili vsako ugotavljanje manjšine ter pozvali avstrijsko zvezno vlado in parlament, da odstopita od name-ranega štetja posebne vrste ter nemudoma in brezpogojno izpolnita v členu 7 državne pogodbe z jamčene manjšinske pravice v smislu pospeševalnega manjšinskega prava.

Solidarnostno zborovanje za pravice koroških Slovencev in gradiščanskim Hrvatom pa so prejšnji teden priredili tudi v Salzburgu. V Kolpingovem domu se je zbralo kakih 100 udeležencev, katerim je o problematiki boja za izpolnitev člena 7 in proti povezovanju manjšinskih pravic s predhodnim ugotavljanjem manjšine govoril višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik.

V izjavi, ki so jo poslali avstrijski zvezni vladi, so udeleženci zborovanja — posamezniki in predstavniki raznih organizacij — odločno protestirali proti načrtovanemu ugotavljanju manjšine, v katerem vidijo poskus enostranske revizije državne pogodbe, ker hoče vlada izpolnitev v členu 7 zagotovljenih pravic pogojevati z določenim številom pripadnikov manjšine. „S tem ukrepom kapitulira zvezna vlada pred nacionalističnimi silami na Koroškem, ki že 20 let zahtevajo štetje slovenske narodne skupnosti,“ je rečeno v izjavi, s katero so udeleženci izrazili svojo solidarnost s koroškimi Slovinci in gradiščanskimi Hrvatoma v njihovi upravičeni zahtevi po dosledni izpolnitvi člena 7 državne pogodbe.

Opera „Gorenjski slavček“

po triindvajsetih letih spet v Celovcu

Bližnje gostovanje opernega ansambla iz Ljubljane, ki bo v nedeljo 25. aprila ob 15. uri uprizoril v celovškem Mestnem gledališču Foersterjevo opero „Gorenjski slavček“, bo brez dvoma spet nepozabno doživetje za vse ljubitelje slovenske kulture in gledališke umetnosti. V tem primeru sploh upravičeno govorimo o nepozabnosti takih prireditelj, saj smo „Gorenjskega slavčka“ že enkrat videli v Celovcu: od takrat je minilo že 23 let, pa je takratno gostovanje med starejšimi obiskovalci gotovo še danes v najlepšem spominu. Tokrat pa bo predstavo obiskala tudi nova generacija gledalcev in poslušalcev in lahko že danes napovemo, da bo tudi mlademu rodu prav tako ostala v nepozabnem spominu.

Najboljše jamstvo je seveda poleg komada samega izvedba kot taka — operni ansambel Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani pa nas je že tolikokrat prepričal in navdušil s svojo izredno kvaliteto. O njej pričajo imena pevskih solistov (ki smo jih objavili že v zadnji številki); poznamo čudoviti zbor, ki ga vodi Jože Hanc; poznamo izvrstni orkester pod vodstvom dirigenta Rada Simonitija;

uprizoritev je naštudiral zdaj že pokojni veliki mojster režije Ciril Debevec; znana pa so tudi imena, kot so dr. Henrik Neubauer (koreografija), akad. slikar Maks Kavčič (scena) in Mija Jarc (kostumi).

Torej imamo vzroka dovolj, da se veselimo bližnjega obiska ljubljanskih opernih umetnikov!

Zdaj pa objavljamo še kratko vsebino opere.

Minka — VILMA BUKOVEC
Franjo — RAJKO KORITNIK

I. dejanje

Po daljši odsotnosti se je v domačo vas vrnil študent Franjo. Najprej sreča svojega dobrega prijatelja Lovra, kmalu nato pa svoje ljubljeno dekle Minko. Takrat se v naši deželi pojavi francoski učitelj petja Chansonette, ki zbira narodne pesmi. Tako sliši tudi prelepi Minkin glas. Docela očaran hoče dekle vzeti s seboj v Pariz, da bi jo tam izsolal. Toda „Slavček“ se skriva. Ko pa nastopijo vaška dekleta, je Chansonette prepričan, da bo med njimi spoznal Minkin glas. Ves je obupan, ker ne more najti pravega slavčka. Ko že hoče oditi, se oglasi Minka. Vesel ji Chansonette hiti naproti.

II. dejanje

Krčmar uslužno streže Chansonetto in njegovi ženi Ninon. Tja prideta tudi vaški tajnik in pisar Rajdelj, pa prava, gorenjska korenina, župan Štrukelj, ki pa je nekoliko naglušen. Vsi se seveda seznanijo. Ninon domaćinom pokaže svojo umetnost in jim zapoje in zapleše. Minkina mati prihiti vsa obupana in potoži svoji hčerki, da jo bo upnik pognal iz hiše, če mu takoj ne izplača dvesto goldinarjev. Ko Chansonette to sliši, ponudi Minki dvesto goldinarjev, če bi šla z njim v Pariz, da bi jo izobrazil v petju. Franjo pa brž pokliče prijatelja Lovra, župana Štruklja in pisarja Rajdlja, da bi skoval učinkovito zaroto proti Chansonetovim namenom. Gorenjski fantje s Franjom na čelu pridejo mimo in pojejo prelepo pesem „Vsi so prihajali“. Vsi so prevzeti, morda najbolj Minka, ki spozna, kje mora živeti svoje življenje. Zato se odloči, da bo ostala pri svojem Franju.

III. dejanje

Franjo, Lovro, Štrukelj in Rajdelj so že potuhtali, kako bodo izgnali tujca Chansonetta. Župan improvizira sodnijo in obsodi francoskega pevca na izgon in na denarno globo. Nazadnje pa se vsa zadeva le pojasni in vsi uvidijo, da je imel Chansonette z Minko samo dobre namene. Daruje ji denar. In ker vidi, da ima svojega fanta resnično rada, je nič več ne pregovarja, naj bi šla v Pariz. V zahvalju mu Gorenjci zapojejo nekaj slovenskih narodnih pesmi. Tedaj pa sel pove, da je bil Chansonette povišan v knežji stan in imenovan za dvornega pevca. Seveda mora zapustiti lepo Gorenjsko. V veselem razpoloženju se prijateljsko poslovijo. Slavček ostane pri svojem Franju na Gorenjskem, Chansonette in njegova žena, ki sta med našimi ljudmi preživela nekaj lepih ur, pa se vrmeta v domovino.

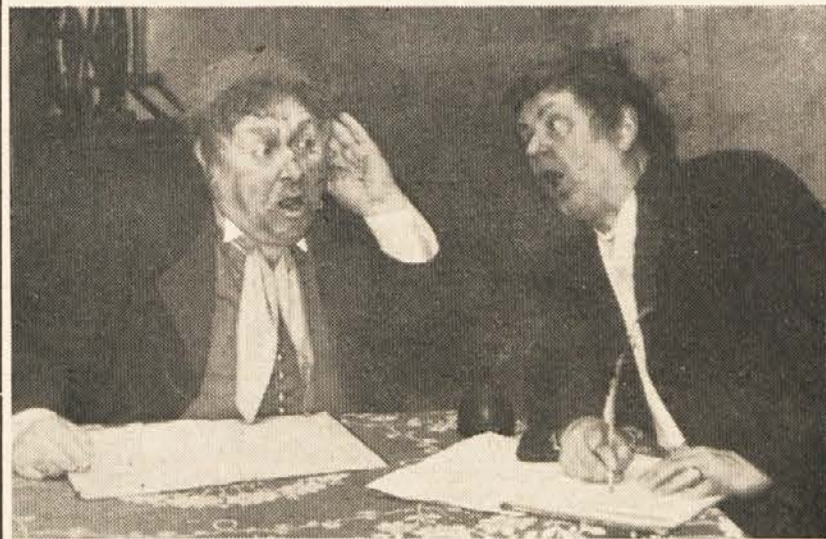
Ljubljanska Opera

SPET GOSTUJE V CELOVCU

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze bo operni ansambel Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani v nedeljo 25. aprila 1976 gostoval v Celovcu in ob 15. uri v Mestnem gledališču uprizoril

OPERO ANTONA FOERSTERJA

GORENJSKI SLAVČEK

Prisrčno vabimo na prireditev, ki nam bo spet predstavila znano domače operno delo z mnogimi priljubljenimi melodijami v izvedbi priznanih solistov ljubljanske Opere.

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih ter v knjigarni „Naša knjiga“ in pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu.

Slovenska prosvetna zveza

Novi listi - novo obdobje

Valentin Oman razstavlja v galeriji Freund

Vsestransko je likovno ustvarjanje umetnika Valentina Omana. O njegovi izredni moči zgovorno pričajo stenske slike v novem poslopju slovenske gimnazije v Celovcu iz leta 1975. V končni fazi obdelave so veliki stenski reliefi v betonu na pročelju montažnih stanovanjskih hiš v celovškem predelu Waidmannsdorf. Kot tretja vrst in tehnika njegovih pričevanj pa je te dni na ogled okoli 30 grafik najnovejšega datuma: v galeriji Inge Freund v Škocijanu ob Klopnijskem jezeru so razstavljene risbe, sito tiski in jedkanice.

Te grafike ponovno potrjujejo, da je z vsako novo fazo Omanovega dela opaziti viden napredek, da s procesom obdelave nove teme nenehno narašča koncentracija in izčiščenost umetniške izpovedi.

V novih delih je — kot vedno doslej — dominantna človeška figura: človek v odnosu do sočloveka, človek med dvema skrajnostima. Oman riše figuro v gibanju, v ujetosti. Nekateri risbe na temo srečan in vsakodnevnih dilem so zgovornejše, kot bi mogle biti še tako številne besede iz dnevnika — čeprav gre le za zabrisane linije, za sence, včasih samo za skicirano nakazovanje obrisov.

Zaznavna pa je v novih delih tudi posebna osvobojenost, ki preseneča po obdobju stroge discipline, podlaganja rastrov in črt. Na sitotiske, risbe in jedkanice škropi Oman še dodatne barvne premaze. Umetnik se zavestno sprošča in išče meje novih možnosti. Odnos do okolja postaja suverenejši.

Razstava v galeriji Freund teče vzporedno s prireditvijo INTART 76 in samo po sebi se ponuja vprašanje, kako je mogoče, da ta uveljavljeni sodobni koroški umetnik manjka na celovških prireditvah.

m

Kidričeve nagrade

za znanstveno in tehnično delo

V Ljubljani so prejšnji teden podelili tradicionalne Kidričeve nagrade sklada Borisa Kidriča, ki jih vsako leto razpišejo za posebne dosežke na področjih znanstvenega dela ter za tehnične iznajdbe.

Letos so Kidričeve nagrade prejeli: prof. dr. Marja BORŠNIK za življenjsko delo na področju slovenske literarne zgodovine; prof. dr. France ČERNE za delo „Teoretični problemi naše družbene in gospodarske ureditve“; docent dr. Josip GLOBEVNIK za dela na področju analitičnih vektorskih funkcij; akademik prof. dr. Dušan HADŽI za delo na področju vibra-

cijske spektroskopije molekul in kristalov; akademik Josip VIDMAR za življenjsko delo na področju slovenske estetike in kritike.

Poleg tega so podelili tudi vrsto nagrad Sklada Borisa Kidriča ter priznanja za iznajdbe in izpopolnitve.

V uvodnem govoru je predsednik sklada inž. Marko Bulc orisal lik Borisa Kidriča ter poudaril, da vse doslej podeljene Kidričeve nagrade kažejo, „da smo lahko ponosni na prehojeno pot v raziskovalni dejavnosti in da nadaljnje Kidričeve in naših prednikov izročila“.

ANTON SVETINA:

Iz zgodovine Pliberka in okolice

Da so mogli oddajati predpisane dajatve v žitu, so morali sorazmerne dele svojega zemljišča posejati s pšenico, ržjo, ječmenom ali ovsom, da so mogli oddajati predpisano število glav perutnine in predpisano število jajc, so morali gojiti perutnino, da so mogli plačevati denarne dajatve, oddajati predpisano število hlebcov sira zemljiški gosposki in nakupovati življenjske potrebščine kakor obleko, obutev ter hišni in kuhinjski inventar, so morali gojiti živino. Živinoreja je bila v teh predelih Koroške v tistih časih glavni vir kmečkih dohodkov. Iz urbarja gosposčine Pliberk iz leta 1570 je, kakor smo v uvodu videli, razvidno, da je okoli 330 podložniških družin — med njimi je bilo le majhno število kočarjev, ki so redili le po eno glavo živine — redilo letno okoli 3200 glav goveje živine in okoli 170 konj. Medtem ko je imela konja le vsaka druga kmetija, odpade na vsako podložniško družino pliberške gosposčine 8 do 10 glav goveje živine. V mejah pliberške župnije pa je živel le manjši del teh podložniških družin, ker so se fevdna zemljišča pliberške gosposčine razprostirala čez ozemlje vseh treh deželjskih sodišč, Pliberka, Črne in Guštanja in segala delno čez meje teh deželjskih sodišč na sosednjo Stajersko tja do Komnice pri Mariboru, kjer je imela pliberška gosposčina 8 vinogradniških podložniških družin. V pliberški župniji pa so imele svoja fevdalna zemljišča še druge zemljiške gosposčine, nadalje župna cerkev sama, beneficij sv. Janeza Krstnika pri župni cerkvi in posamezne podružnične cerkve, ki so iz dohodkov teh podložniških kmetij krile svoje potrebščine. Veliko podložniških družin v vseh treh deželjskih sodiščih pa je imela tudi gosposčina samostana v Dobrli vasi, ki je bila do konca 16. stoletja v rokah patrov avguštin-

cev, leta 1601 pa so prevzeli gosposčino in opatijo v Dobrli vasi jezuiti, ki so leta 1605 ustanovili v Celovcu semenišče za bodoče duhovnike in ga vzdrževali iz dohodkov gosposčine Dobrli vas, kjer je študiralo tudi mnogo mladeničev iz območij ljubljanske škofije.

Zemljiški podložniki pa so morali razen zgoraj navedenih dajatev plačevati še desetino, ki so jo pobirali v mejah svoje župnije pristojni župni uradi, deloma pa tudi zemljiške gosposke same. V nekaterih primerih gosposčine Pliberk je v urbarju iz leta 1570 navedeno, da se je desetina razdelila na tri dele, npr. eno tretjino je dobival župni urad Pliberk, eno tretjino gosposčina samostana v Dobrli vasi in eno tretjino gosposčina Pliberk. Taka razdelitev je še bolj ogrožala dajatve podložniških družin. Prebivalstvo pa je bilo socialno ogroženo tudi zaradi mnogih nepredvidenih dogodkov in nesreč, kakor so to bili turški vpadi, razni vojni pohodi, ponavljajoče se kužne bolezni in slabe letine.

Ali je živel na ozemlju pliberške župnije kaj oseb, ki so spadale pod sloj svobodnjakov (svobodnih kmetov), nisem v meni dostopnih virih mogel ugotoviti. V mestu Pliberk je živela rodbina plemenitih Metnitzjev, ki so bili v letih 1584 do 1586 zakupniki gosposčine Pliberk.

Težave so bile v časih, ki jih opisujemo, tudi zdravstvene prilike prebivalstva. V mestu Pliberk je imel svojo obrt ranocelnik (pader), ki pa gotovo ni bil kos vsem zahtevam mestnega in podeželskega prebivalstva po zdravstveni zaščiti. Mnogo je trpelo prebivalstvo v časih nalezljivih bolezni, saj smo videli, da je leta 1715 postala skoraj polovica prebivalstva mesta Pliberk žrtev kuge. Hudo so prizadeli mestno prebivalstvo pogosti požari. Leta 1640

22

je ogenj uničil polovico mestnih hiš, leta 1666 pa so bile po poročilu kronista upepeljene skoraj vse stavbe v mestu in je bil popolnoma porušen stolp župne cerkve, ki so ga morali do tal podreti in še leta 1690 ni bil dograjen.

Končno naj odgovorim še na vprašanje, kako so bile kulturne in narodnostne prilike prebivalstva pliberške župnije med leti 1461 do 1787? Ker so morale podložniške družine noč in dan garati, da so mogle poravnati vse dajatve v denarju in živilih in so morale poleg tega še hoditi na tlako, niso imele niti časa niti volje, da bi se kulturno udeleževale. Ljudje so se izživljali na rodbinskih praznikih, na sejmih, na cerkvenih praznikih in proščenjih pri raznih cerkvah in na romanjih. Tu pa prehajamo na pomen in vpliv, ki ga je imela v tistih časih duhovščina na vse sloje prebivalstva. Ker je bilo, kakor je že v uvodu povedano, vse rodbinsko in zakonsko pravo pod nadzorstvom cerkve, je duhovščina nadzorovala vse moralno življenje svojih faranov, saj so morali župniki in vikarji v svojih letnih poročilih na škofijski ordinariat o gibanju prebivalstva poročati tudi o tem, ali živijo vsi poročeni zakonski pari v župniji v skupnem gospodinjstvu. Ob veliki noči je duhovščina razdelila med farane spovedne listke in so bili vsi farani, stari nad 12 let, obvezani, da pridejo na veliko duhovščino nad vsemi farani nekako duhovno nadzorstvo, dobesedno lahko rečemo, da je pasla duše svojih faranov. Zaradi tega je bilo pod njenim nadzorstvom tudi vso kulturno udeleževanje prebivalstva.

Duhovščina pa je imela tudi neposredno nadzorstvo nad vsem šolstvom. V mestu Pliberk je sicer obstajala ljudska šola, učiteljeve dohodke pa je plačevala do polovice mestna občina, do polovice pa župnija oziroma vikar iz cerkvenih dohodkov. Kakor smo videli, je moral učitelj v nedeljah popoldne prisostvovati tudi verouku, ki ga je v mestu Pliberk obiskovalo do 70 otrok iz mesta in do 100

otrok iz okolice, v Mežici pa do 100 otrok iz okolišev Mežice in Šent Danijela. V mestu Pliberk so poučevali 70 otrok v nemškem in slovenskem jeziku, 100 otrok iz pliberške okolice in 100 otrok v Mežici pa samo v slovenskem jeziku. Duhovščina je torej morala obvladati slovensčino in so farani pogosto pri namestitvi novih vikarjev in kaplanov sami zahtevali, da bodo imenovani na njihovo župnijo Slovenci, kakor bomo to videli pri opisu ostalih koroških župnij, inkorporiranih ljubljanski škofiji.

Če smemo v dobi, ki jo opisujemo, govoriti o kakem kulturnem udeleževanju, smemo smatrati za kulturne delavce tiste dobe učitelje, ki so poučevali na pliberški osnovni šoli. Predvsem lahko to trdimo za učitelja Kurmeša, ki je imel visokošolsko izobrazbo in svoje učence poučeval tudi v latinskem jeziku, če so to zahtevali. Iz njegove šole je brez dvoma izšlo veliko število tistih mladeničev iz Pliberka in okolice, ki so med leti 1650 in 1670 postali duhovniki.

S temi ugotovitvami smemo sklepati tudi o strukturi prebivalstva župnije Pliberk po narodnosti. V vsej dobi, ki jo tu opisujemo, torej med leti 1461 in 1787, je bil ves teritorij župnije strnjeno naseljen s Slovenci. Le v mestu Pliberk samem je prebivalo nekaj meščanov, ki so bili nemškega porekla, ki pa so bili po vsej priliki priseljenci iz drugih dežel; avtohtono prebivalstvo mesta Pliberk pa je bilo brez dvoma slovensko. Saj se niti sam Ivan Ambrož grof Thurn, ki je postal leta 1601 lastnik gosposčine Pliberk, ni sramoval svojega slovenskega porekla poleg nemškega. Da je bilo vse prebivalstvo, tudi mestno, slovenskega porekla, nam dokazuje tudi dejstvo, da se je vrtilo bogoslužje v pliberški župni cerkvi do leta 1641 le v slovenskem jeziku, šele tega leta so nemško govoreči meščani prosili škofa, naj bi dovolil v župni cerkvi enkrat na teden bogoslužje tudi v nemškem jeziku.

(Koniec)

Koroški likovniki razstavljajo v Mariboru

Po razstavi v Trstu in Kranju je Slovenska prosvetna zveza skupno s Klubom mlajše slovenske likovne umetnike predstavila tudi v Mariboru, kjer je razstavo pripravil razstavni salon rotovž. Razstava, na kateri so zastopani likovniki Zorka Weiss, Jože Boschitz, Iska Rano, Gustav Januš, Valentin Oman, Hubert Greiner, Jože Štefan, Rihard Vაკaj in Ernst Arbeitstein, so odprli preteklo soboto. Otvoritvi so prisostvovali likovniki Zorka Weiss, Ernst Arbeitstein in Jože Štefan ter kot predstavnik Slovenske prosvetne zveze tajnik Andrej Kokot.

Ob tej priložnosti so spregovorili predstavniki kulturnih in političnih organizacij občine Maribor in navzočim gostom izrekli dobrodošlico. Predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti Maribor prof. Ignac Kamenik je med drugim dejal: „Naši medsebojni stiki na kulturnem področju so še posebej živi, saj iz zornega kota enotnega slovenskega kulturnega prostora že obstaja-

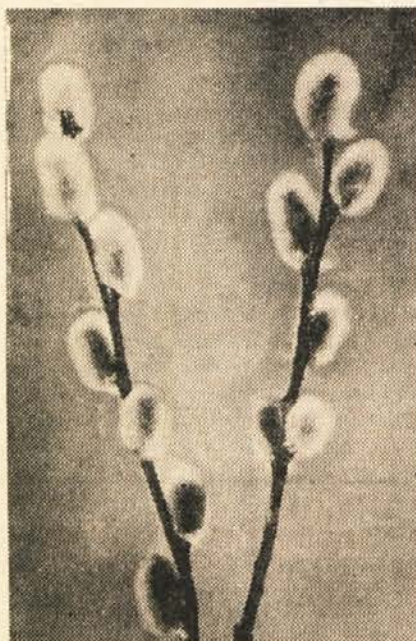
ročila človeka človeku in kot skupina Mladjcev, ki prek umetnosti potrjujejo sebe in korenike, iz katerih rastejo, še z oplemeniteno govorico svojega naroda. Naj ponovim! Brstlike in mostovi. Take jih pozdravljamo v naši sredini, koroške rojake, ustvarjalce, njihovo umetniško sporočilo ter jim želimo plodno odzivnost na vse tisto, kar je vtkano v same temelje njihove izpovedne misli, pregnetene s sokovi zemlje in oplemenitene z dragocenim poslanstvom ustvarjanja človečnega mostu med narodi.“

Razstavo je odprla podpredsednica občinske skupščine Maribor tovarišica Kuharjeva, ki je naglasila, da je tako sodelovanje tudi velikega političnega pomena, ko koroški Slovenci stojimo že dvajset let v boju za dosego svojih pravic in ker oblasti le-te pogojujejo z ugotavljanjem oz. štetjem posebne vrste. Zato je vsaka kulturna manifestacija najboljši odgovor in potrjuje za trdoživost in odpor. Govornica je tudi naglasila, da bo matični narod čvrsto pomagal pri uresničevanju kulturnih uresničenj svojih rojakov v zamejstvu. Besede pozdrava pa so spregovorili še predstavniki likovnega salona in društva likovnih umetnikov.

V imenu gostov se je za pripravo in prisrčen sprejem zahvalil tajnik Slovenske prosvetne zveze Andrej

Kokot, ki je naglasil pomen tesne kulturne povezanosti Slovencev v zamejstvu z matičnim narodom. Povedal je, da so dan prej bili na celovških ulicah, kjer so skupno z demokrati večinskega naroda protestirali proti nameravanemu štetju ter da se koroški Slovenci ne bodo pustili siliti v nekaj, kar je proti državnim pogodbam.

Razstava v Mariboru bo odprta do 21. aprila 1976, zatem pa bodo mladevci razstavljali v Beljaku.

Prijetne velikonočne praznike
želita vsem bralcem,
sodelavcem in prijateljem

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

vestnik

Kot pri Št. Jakobu v Rožu

V nedeljo 4. aprila smo spremili k zadnjemu počitku na šentjakobsko pokopališče Janeza Böhma iz Kota pri Št. Jakobu v Rožu. Pogreba se je udeležilo mnogo žalnih gostov, med njimi tudi predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper, ki mu je na svežo grudo položil šopek rdečih nageljnov.

Pokojni Janez Böhm je bil v zadnji vojni partizan. V neki borbi je bil težko ranjen, tako da je postal 100-odstotni invalid. Kolikor mu je dopuščalo zdravje, se je rad udeleževal prireditev Zveze koroških partizanov. Janez Böhm je bil posebne vrste človek, čeprav je bil zelo bolan se za to ni mnogo menil. Nad dvajset let so ga zdravniki svarili, vendar vse zamanj, Hanzej, kakor

mu pravijo domačini, je živel svoje življenje naprej. Pred tremi leti ga je ZKP poslala na zdravniški pregled oz. na zdravljenje na Golnik v Sloveniji. Zdravniki so ugotovili, da so njegova pljuča tako razkrojena, da lahko živi najdalj še 8 mesecev. Vendar je odporni Hanzej Böhm živel še tri leta pa čeprav na svoje zdravje sploh ni pazil.

Hanzej Böhm je bil — dokler je bil še zdrav — izredno priden zidar. Pozneje, ko ni več mogel delati pa se je mnogo zadrževal v naravi. Bil je tudi pastir na Planini Rožci. Vsi, ki ga poznajo, pravijo, da je imel trdo naravo in če bi se odpovedal alkoholu in nikotinu bi lahko dosegel 100 let. V partizanih je bil zvest in neustrašen borec. Prav takšen je bil tudi pozneje, saj se ni bal nobenega — tudi smrti ne. Kljub raskavi naravi pa je bil velik poštenjak in je rad drugim pomagal, kjerkoli je le mogel. Hanzija Böhma bomo ohranili v lepem spominu. Sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Slovenska prosvetna zveza se bo s svojimi predstavniki udeležila

OSREDNJE PROSLAVE
100-LETNICE ROJSTVA
IVANA CANKARJA

8. maja 1976 v Ljubljani
Vabimo krajevna društva,
da tajništvu SPZ v Celovcu
prijavijo udeležence,
da tako organiziramo prevoz
iz Celovca v Ljubljano.
Prijava so nujno potrebne,
ker je prostor omejen.
Podrobnosti bomo sporočili v posebni okrožnici

Odbor

Borba Kanalčanov ni bila zastoj

Vas Ukve v Kanalski dolini v Italiji niso znane samo potem, da tam izhaja edini Slovenski list v Kanalski dolini, temveč tudi po tem, da so oblasti prepovedale pošolski pouk slovenščine v šoli. Ta nedemokratični ukrep je povzročil mnogo protestov. Temu valu protestov se je pridružil tudi videmski pokrajinski svet. Na seji so z večino glasov podprli resolucijo, s katero so pozvali merodajne oblasti, da prepoved preklicajo. V resoluciji so se sklicevali na ustavo in na razne izjave predsednika deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Comellija.

Po prepovedi pouka slovenščine v šolskih prostorih, ga je ukovski župnik Marij Gorjup organiziral v cerkvi.

Številni protesti niso bili zastoj. Slovenci v Ukvah so s svojo trdizo borbenostjo in ob pomoči demokratične javnosti le dosegli svoj cilj, da imajo sedaj spet pravico pošolskega pouka slovenščine v šoli.

Na robu omenjeno je imela prepoved pošolskega pouka slovenščine v šoli tudi svojo dobro stran, ki se je pokazala v tem, da se je število obiskovalcev tečaja slovenščine zvišalo od 22 na 30.

Borba Kanalčanov torej ni bila zastoj, imela je velik odziv v demokratični javnosti in prav zato je bila tudi uspešna.

Občni zbor SPD „Bisernica“ v Celovcu

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu je v ponedeljek 12. aprila izvedlo svoj občni zbor, katerega se je udeležilo razmeroma lepo število članov. Občni zbor je otvoril predsednik Andrej Mohar, ki je vsem izrekel prisrčni pozdrav. V svojih uvodnih besedah je naglasil, da se je odbor trudil, da poživijo svoje delo, kar mu pa ni povsem uspelo. To je bilo tudi razvidno iz tajniškega poročila, katerega je namesto zadržanega tajnika Mirka Kelicha prebral Andrej Mohar mlajši. Vendar je društvo kljub temu izvedlo nekaj uspešnih prireditev in predavanj. Pri tem so posebej imenovali predavanje pisatelja Toneta Svetine, filmski večer ter prireditve z dijaki v dijaškem domu. V tajniškem poročilu je bilo tudi povedano, da je društvo pridobilo nekaj novih članov ter da je prijatelj Konec iz Trga, društvu daroval tisoč šilingov, za kar se mu je društvo prisrčno zahvalilo.

Tudi sicer je društvo gospodarilo dobro — seveda v danih okvirih — kar je bilo razvidno iz blagajniškega poročila, ki ga je podal Janez Weiss. Po razrešnici dosedanjega odbora, je občni zbor za predsednika ponovno izvolil Andreja Moharja, za podpredsednika Teodorja Domeja, za tajnika Mirka Messnerja, za namestnico Marjano Kunčič in za blagajnika Janeza Weissa. V nadaljni odbor pa so bili izvoljeni Mara Pradetto, Vida Polanšek, Andrej Mohar mlajši, Mirko Kelich, Andrej Kokot in Milan Breznik.

Andrej Mohar se je zahvalil za ponovno zaupanje ter naglasil, da bo društvo s pomlajenim odborom pričelo z delom, ki si ga bo zastavilo v

bodoče. Novi tajnik Mirko Messner je tozadevno nakazal nekaj dejavnosti, ki jih bo društvo vzelo v svoj načrt. Tu je omenil delovanje lutkovnega odra, ustanovitev društvenega pevskega zbora in satiričnega kabareta ter literarne večere. Tozadevno je omenil tudi potrebo po lastnih društvenih prostorih, kar je osnova za vsako plodno delovanje društva. Društvo bo nadaljevalo tudi s predavanji, ki jih je svojčas prirejalo z uspehom in bo zdaj le-te skupno z Znanstvenim inštitutom in Slovensko prosvetno zvezo ponovno sprejelo v svoj delovni načrt. V naslednji debati je bilo nakazano na še več možnosti delovanja društva, kot je to sodelovanje z dijaki in študenti, ki stanujejo v Celovcu. Glede prostora

Č E S T I T A M O

Janko Borut Gröblacher iz Škocijana je v torek 13. aprila v slavnostni dvorani univerze na Dunaju promoviral za doktorja medicine. K temu uspehu iskreno čestitamo.

pa je bilo povedano, da ima društvo na razpolago sejo sobo SPZ, medtem ko so prireditve možne tudi v dijaškem domu in drugih prostorih slovenskih ustanov.

Novi odbor SPD „Bisernica“ ima vsekakor veliko možnosti za razvoj svojega kulturno prosvetnega dela med Slovenci v Celovcu. Njegova pomladitev pa daje upanje, da bo njegovo delo uspešno.

Pevski zbor „Danica“ gostoval v Novem mestu

Pevski zbor SPD „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni že več let goji redne kulturne stike s pevskim zborom kolektiva tovarne farmacevtskih proizvodov v Novem mestu. Prišlo je že do več medsebojnih obiskov.

V okviru tega sodelovanja je 3. in 4. aprila letos šentvidski zbor in trio „Korotan“ bil gost Krke, kjer so bili deležni izredno lepega in prisrčnega sprejema. Šentvidčani so nastopili v dvorani kulturnega doma v Novem mestu, kjer so pred številnim občinstvom izvajali pester spored koroških in drugih pesmi. Zbor in ansambel sta nastopala pod vodstvom Hanzija Kežarja in ubrano podajala posamezne točke. Občinstvo je z velikim navdušenjem spremljalo ubrano petje naših pevk in pevcev ter godcev.

Seveda so naše pevke in pevce pozdravili predstavniki Krke. V njihovem imenu je spregovoril predsednik KUD Krka tovariš inž. Andrej Pelko, ki je izrazil veselje nad ponovnim srečanjem s prijatelji s Koroške in da so imeli ponovno možnost prislužiti njihovi lepi pesmi.

Za gostoljubnost se je v imenu gostov zahvalil predsednik „Danice“ Stanko Wakounig in hkrati pevski zbor Krke povabil, da v prihodnjem letu spet obišče Št. Vid.

Taka srečanja so brez dvoma zelo pomembna za naše prosvetaše, saj jih vedno znova bodrijo, da obnavljajo

in izboljšujejo svoj pevski spored, je pa tudi živa potreba po trajni vezi z rojaki v matični domovini. To se je pokazalo tudi v nedeljo 4. aprila ko so gostitelji organizirali pogovor med pevci „Danice“ in študenti, ki obiskujejo seminarje za politično šolanje. Na tem razgovoru, ki je bil v Dolenjskih toplicah, so mladi študentje pokazali veliko zanimanje za trenutni narodnopolitični položaj koroških Slovencev. Pevci so odgovar-

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi vse člane in prijatelje društva na

REDNI OBČNI ZBOR

ki bo v soboto 24. aprila 1976 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu

jali na številna vprašanja in tako mlade intelektualce informirali o boju za dosego naših pravic, zajemčilih v členu sedem državne pogodbe.

Seveda pa je ob tem gostovanju bilo tudi dovolj priložnosti za prijeto družabnost in tovariško srečanje med pevci obeh zborov. Z lepimi vtisi in željo, da se kmalu spet srečajo, so se šentvidčani vrnili domov.

AULA SLOVENICA
CELOVEC, PAULITSCHG. 5-7

vabi na

RAZSTAVO

izbora del Koroške likovne kolonije mladih v Vuzenici v letih 1970—1975. Razstava bo odprta od ponedeljka 26. aprila do petka 30. aprila 1976.

jo, tako na literarnem, gledališkem, glasbenem in kulturno prosvetnem področju in nas vežejo že iz pradednevine ključne vezi. Zato nas toliko bolj veseli, da je prišlo do prvih stikov tudi na polju umetniškega delovanja, ki bi mu mogli reči, da je najbolj zgovorno, človeško še posebej univerzalno, ključne iz prsti, katere osnovnih silnic se ne da zanikati, ne da bi ob tem zašli v laž, ki pa je najbolj tuja prav umetniški ustvarjalnosti. Zato pozdravljamo v njih umetnike in hkrati drage in dobre znance, ki nosijo s seboj še vse kaj več kot zgolj umetniško in človeško vredno sporočilo. S seboj prinašajo tudi dokaze trdoživosti, značilne za naš življenjski, kjerkoli mu je že dano živeti, ki mu je vedno pomagala tudi v najbolj težkih in usodnih trenutkih in kjer je bila in je še prav ustvarjalnost tista značilna porditev neizpodbitne individualne živosti in samolastne odmevnosti v svetu take ali drugačne danosti. Samo tako lahko tudi spreminjamo danost in svet ter ustaljene odnose v njem. Prav zaradi tega nam naši gostje govori govorico individualnega spo-

Učitelj se poslavlja od svojega učenca

V spomin rajnemu Rihiju Perše, Župančevemu z Obirskega

Tih in skromen je bil tvoj pogreb. Tak kot si bil ti skozi kratko „pesem življenja“. Da, samo dobro kitico pesmi-življenja si živel in že odpel. Kaj te 32 let, ko si jih komaj teden dni prej izpolnil, preden si odšel kot izpeta pesem, ki izzvoni v neskončnost...

Tvojemu dedu po materini strani niti trideset let ni bilo, ko je umrl; pa oče je štel tudi komaj nekaj nad trideset, bil je partizan in je morda na posledicah velikih naporov v prebajkani zimi 1944/45 tako prerano končal.

Rajni Rihij je bil majhen človek — a se je že kot majhen šolar izkazal zlasti na pevski plati. Morda so že nekateri pozabili, da je pel tudi v našem šolskem zboru. Kako sta odpela s Katrijo tisti dvospev iz ptičje svatbe. Rihij je bil ljubko majhen, a imel je poguma, veliko poguma. Tako je možato stopil pri otvoritvi remšeniške šole pred takratnega deželnega glavarja in zrecital svoje pozdravne besede. Da, Obirčani smo pomagali takratnemu remšeniškemu učitelju pri izvedbi velike proslave. In Rihij je pel tretji glas. Pa pozneje, ko je bil že iz šole, je sodeloval pri nastajajočem moškem zboru, če smo ga le klical. Bil je tudi na koncertu skupnih moških zborov na Dunaju in Gradiščanskem pred 14 leti. Kot rečeno: Tih in skromen, vedno bolj v ozadju in neopažen od velikega življenjskega ospredja, tak si bil, tako si živel — tako si ustvarjal samostojno družinsko življenje... preprost in nezahteven kot narodna pesem iz našega kraja. Kdor ima srce in posluš, jo poslušaj. Izgubljaj pa se v velikem hrupu. Kljub svoji telesni majhnosti pa si bil velik — velik s svojo pesmijo, dobro voljo, svojo skromnostjo! So pesmi, ki smo jih skupno peli. Mnogokrat. Veseli — ne s pregrado tukaj učitelj, tam nekdanji učenec. Ne, so pesmi, ki vežejo vse mostove, vse dubove. In s tako pesmijo boš vedno živ v nas.

Valentin Polanšek

Klub slovenskih študentov na Dunaju izredno aktiven

Pred dvema tednoma je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju svoj redni občni zbor, na katerem so naši študenti začrtali v glavnih obrisih svoje delovanje v prihodnjem letu in pa tudi obširno poročali o svojih akcijah v preteklem delovnem obdobju.

Obširna poročila so pričala o živahnem udejstvovanju. V njih so odborniki opozarjali na številne težave, ki se pojavljajo. Ena le-teh je naraščajoče število klubskih članov, ki jih je treba v čim večjem številu vključevati v klubsko življenje. Predsednik Boročnik je v svojem poročilu tozadevno povedal sledeče:

„Problem notranjega povezovanja KSS bomo v prihodnosti tem bolje reševali, čim bolj se bomo poglobili v temeljne zasnove Kluba, se pravi v njegovo neosporavano nadstrankarsko usmeritev. Ta nadstrankarska usmeritev ni nikarkršen mehkužni in mlačni kompromis v smislu slogaštva, kot si nekateri morda zamišljajo, temveč je po našem mnenju edino mogoča pot uspešnega narodnopolitičnega boja koroških Slovencev pod novimi pogoji. Podlaga naših skupnih političnih naporov, vezilo naše politične volje je pojem akcijske enotnosti vseh pozitivnih narodnih sil na jasno začrtani podlagi demokratičnega boja za uresničitev določil državne pogodbe.“

Zgoraj omenjene problematike se je dotaknil tudi še z druge strani: „Izobraževanje klubskih članov postaja vedno bolj pereč problem. Danes se tudi na Dunaju razvija zelo široka diskusija o narodnopolitični problematiki. Razvija se na najrazličnejših ravneh, tja do zelo zahtevnih, rekli bi znanstvenih razprav o temeljnih vprašanih razvoja desetletij. Raven te diskusije se je v splošnem dvignila in ravno zavednim slovenskim študentom na Dunaju pripada naloga, da forširajo te razprave in jih obogatijo s konkretnim, utemeljenim zgodovinskosociološkim znanjem. Kdo sicer ne bi tolmačil intimne in osebne izkušnje v okviru širšega zgodovinskega konteksta, če ne ravno doraščajoča slovenska inteligenca.“

Iz predsednikovega poročila je bilo razvidno, da Klub pojmuje akcijsko enotnost vseh narodnih sil med koroškimi Slovenci kot predpogoj uspešnega nastopanja v narodnopolitični borbi. S tem neločljivo povezana pa je nujna usmeritev na dolgoročno zavezniško akcijsko enotnost z demokratičnimi silami večinskega naroda. Šele realizacija teh dveh predpostavk omogoča uspešno integracijo tretjega sestavnega dela našega boja, nam-

eno besedo: Klub je v preteklem letu skrbel za to, da je dunajska demokratična javnost v kar se da veliki meri informirana o vprašanju koroških Slovencev.

Zelo obširno je bilo tudi poročilo tajnika KSS Kristijana Ogrisa o celotnem delovanju Kluba. Naj samo v kratkem povzemamo najvažnejše točke: V preteklem letu je bilo v Klubu 26 sestankov (8 v letnem, 18 pa v zimskem semestru). Na njih so referirali o antiifašističnem boju, o narodnem vprašanju in drugih problemih znani in manj znani predavatelji, med drugim France Klopčič, Matej Bor, dr. Franci Šiško, Hans Kalt in dr. Franci Zwitter. Klubaši so priredili tudi štiri družabne večere — tudi to je važno za gojitev enotne skupnosti vseh slovenskih študentov. Kulturni referat je organiziral dva filmska večera, poleg tega pa so člani — to v precejšnjem številu — obiskali štiri pomebnejše gledališke predstave. Tajnik je precej obširno poročal tudi o dokaj intenzivnem sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami v Jugoslaviji, o kontaktilih Kluba z Hrvatskim akademskim klubom, s Klubom jugoslovanskih študentov na Dunaju in s KSS v Gradcu. Kooperacija z osrednjima organizacijama še ne funkcionira z obema enako dobro. Omeniti je treba tudi še dve pomembni pobudi Kluba v preteklem letu: skupen obisk študentov in dijakov slovenske gimnazije v koncentracijskem taborišču Mauthausen in pa študijsko posvetovanje za višješolce slovenske gimnazije. Nadalje je tajnik v svojem poročilu opozoril na široko publicistično dejavnost kluba. Med drugim je izdal brošuro, namenjeno avstrijski demokratični javnosti, izdal je tudi veliko število raznih letakov in drugega informacijskega materiala.

Že iz tega kratkega poročila je razvidno, da slovenski študenti na Dunaju poleg svojega študija aktivno in s precejšno vnemo sodelujejo v borbi za našo narodno enakopravnost.

Novo izvoljeni odbor je v svojem programu obljubil, da bo skupaj z vsemi člani nadaljeval dosedanje politiko. Slovenski študentje bodo tudi v bodočnosti doprinesli svoj delež pri izbojevanju naših pravic, z jamčenih v 7. členu avstrijske državne pogodbe.

reč pomoč in solidarnost matičnega naroda in njegove države.

V posebnem poročilu je odbor informiral članstvo o napredovanju solidarnostnega gibanja, tako na Dunaju, kakor tudi v Celovcu. Opomnil je na dejstvo, da je ravno Klub, skupno z BKS-om reaktiviral solidarnostni komite v Celovcu, ki je razvijal v zadnjih mesecih precej uspešno dejavnost. Na Dunaju pa se je prav tako razvilo že precej široko gibanje za pravice koroških Slovencev in proti ugotavljanju manjšine, to pa v prvi vrsti na podlagi široke informacijske dejavnosti Kluba. 10. maja 1975 je bil v klubskih prostorih informacijski in delovni sestanek, ki so se ga udeležili

Obiščite

4. KULTURNI FESTIVAL

v Globasnici in Pliberku od 24. aprila do 2. maja 1976

predstavniki raznih organizacij (konfesionalnih, socialističnih in komunističnih) in ki ga danes lahko pojmuje kot začetek solidarnostnega gibanja na Dunaju.

V teku leta je Klub organiziral razne prireditve, ki so služile razširitvi tega gibanja. Naj omenimo samo dve: solidarnostno branja v Klubu lani novembra, na katerem so sodelovali pisatelji Florijan Lipuš, Wilhelm Pevny, Janko Messner in Peter Turini ter informacijsko prireditev na dunajski univerzi, ki smo jo organizirali skupaj s študentskimi organizacijami DSU, VSSTO in KSV. Poleg tega so klubaši na raznih močno frekventiranih mestih Dunaja vedno spet delili letake in prodajali informacijske brošure. Z

Predstavniki KPL so se udeležili občnega zbora LZS

V nedeljo 11. aprila je imela Lovska zveza Slovenije v kongresni dvorani hotela „Argonavti“ v Novi Gorici občni zbor, katerega so se udeležili tudi trije predstavniki Kluba prijateljev lova — predsednik Karel Prušnik-Gašper, Podpredsednik Kumer Mirko mlajši in blagajničarka Marica Pradetto. Ob tej priložnosti je Predsednik Prušnik prejel visoko odlikovanje — red za lovske zasluge I. stopnje.

Na skrbno pripravljenem in brezhibno izvedenem občnem zboru je med drugimi spregovoril in pozdravil občni zbor tudi tovariš Prušnik. V svojih izjavah je nakazal borbo koroških Slovencev za svoje pravice koroških Slovencev proti ugotavljanju manjšine. Pri tem je ugovoril, da koroški Slovenci v boju za narodne in socialne pravice nismo osamljeni in da je z nami vedno več nemško govorečih demokratov iz vrst socialistov, katolikov in komunistov, ki skupno z nami obsojajo nameravano krivično preštevovanje koroških Slovencev. Koroški Slovenci smo v tej demonstraciji ponovno pokazali, da nismo nacionalisti in da se za naše pravice upamo voditi borbo tudi na ulicah glavnega deželnega mesta v Celovcu. Demonstracija, na kateri so bili močno zastopani tudi člani KPL, je pokazala, da so se koroški Slovenci pomladili ter organizacijsko in politično okrepili. Ne nazadnje pa je demonstracija tudi pokazala in razkrinkala živalsko mržnjo, ki jo gojijo nemški nacionalisti napram koroškim Slovincem. Tovariš Prušnik je navzočim lovcem tudi pojasnil, da so lovišča na Koroškem in v Avstriji po večini last bogatinov in nemških nacionalistov, zaradi tega tudi ni čudno, da je naš človek zaposlavljen tudi kot lovec v domovini. Bodite srečni v Sloveniji, ko imate vsa lovišča v svojih rokah in da vam graščaki in industrijalci ne kratijo te pravice. Prav zato boste razumeli našo veliko hvaležnost, ki jo občutimo do bratskih svobodnih lovskih družin v Sloveniji, ki nam nudijo možnost lova v Sloveniji. Ta pomoč slovenskim koroškim lovcom, organiziranim v Klubu prijateljev lova pa ima tudi velik narodni pomen, ki je v tem, da se krepki narodna zavest, ki je zelo podvržena nemškonacionalističnim pritiskom. Neki ljubljanski lovec me je vprašal, je nadaljeval tovariš Prušnik, koliko časa bomo koroški Slovenci še vzdržali navalu germanizacije? Odgovoril sem mu, toliko časa dokler bo obstajal matični slovenski narod. Smo del slovenskega naroda s skupno zgodovino in skupno usodo, ki smo jo zlasti izpričali še pred nedavnim v drugi svetovni vojni, ko so nas skupno izseljevali pa čeprav smo živeli v dveh različnih državah. Ko so zapokale partizanske puške pri vas, smo tudi koroški Slovenci zagrabili za orožje in nato skupno slavili zmago nad nečloveškim fašizmom. In čeprav koroški Slovenci živimo v Avstriji, vi pa v socialistični federativni republiki Jugoslaviji, nam naše skupne usode in skupne zgodovine nihče ne more odvzeti. S temi besedami je tovariš Prušnik zaključil svoj govor in zbranim lovcom želel mnogo plodnega dela in uspehov v prihodnosti.

POSOJILNICA ŠT. JAKOB V ROŽU

ponovno razpisuje popolno
obnovljeno in moderno

gostilno

v posojilniški hiši v Št. Jakobu
v Rožu.

Interesenti naj naslovijo svoje
ponudbe na naslov Posojilni-
ce pismeno, ustmeno ali po
telefonu (štev. 0 42 53 314)
do najkasneje 30. aprila 1976.

Katoliško prosvetno dru-
štvo v Šmihelu pri Pliberku
vabi na igro

POČENI PRSTAN

ki bo na velikonočni po-
nedeljek 19. aprila 1976
ob 19.30 uri v farni dvo-
rani v Šmihelu pri Pliberku

Slovensko prosvetno dru-
štvo „Rož“ v Št. Jakobu v
Rožu vabi na igro

JEPE S HRIBA

ki bo v nedeljo 25. aprila
1976 ob 19.30 uri v farni
dvorani v Št. Jakobu

IVAN CANKAR

Martin Kačur

Življenjepis idealista

5

„To kazen bi mu privoščil!“

Kačur je poslušal, ni pogledal nikamor in je pospešil korake.

„Kaj sem jim storil? Teh ljudi še nikoli nisem videl, še nikoli nisem govoril z njimi, in vendar me sovražijo!“

„Kaj pa ta škric tod okoli?“ je zaklical fant tik njega in je uprl roke v boke, da bi se zadel ob Kačurja s komolcem. Kačur je stopil v stran, fantje so šli dalje.

„Naj nikar preveč ne hodi okoli deklet!“ je zaklical nekdo za njim.

„To je tisti učitelj, ki ne hodi k maši!“

Govorili so in se smejali, Kačur je hitel dalje in jih ni razumel več. Zardel je bil v obraz in tresel se je od srda, ustnice pa so se mu smehljale.

„Visoke škornje si bom kupil in kamižolo, pa bo vse dobro! Potem me nihče več ne bo prašal, če hodim k maši. Čudno je, da se je kapriciral Bog tako hudo na pobožnost škričev... Zakaj to danes, ko bi moral biti vesel in ko bi moral sijati sonce?“

Ko je prišel domov, se mu je zdela izba zelo tesna, samotna in siromašna. Vso jo je napolnila nerazumljiva, brezvzročna, globoka žalost njegovega srca.

„Zakaj to danes?“

Spomnil se je nanjo, začutil je na ustnicah njen poljub in je vztrepetal. Žalost je ostala v njegovem krcu in ni mogla stran.

„Ali je bila to ljubezen? — Ali je bila ljubezen, ko se je nasmehnila in mi je položila roke na rame... kakor otroku?“

Bil je daleč, toda videl je njen obraz, njen nasmeh z bolj bistrim očesom in prestrašil se je svojih misli.

„Teško je moje srce... Bog vedi zakaj. In zato so moje misli nelepe in krivične...“

Gospodinja mu je prinesla kosilo.

„Ali ste bili že spet v Bistri, gospod?“

„Tam sem bil!“ je odgovoril Kačur osorno.

Stala je poleg mize in se je smehljala; poznalo se ji je, da bi se rada razgovarjala.

„Ne zamerite; pravijo, da zahajate k tisti —“

„Kaj je s tisto?“ se je ozrl Kačur s temnim pogledom.

„Nič ne rečem; ampak pravijo, da imata obedve, mati in hči, za norca vsakega, ki pride blizu. Ze marsikdo se je tam opekkel, da ga je bolelo dolgo. Zdaj zahaja tja tisti inženir —“

„Kakšen inženir?“ se je prestrašil Kačur in je prebledel. „Tisti črni... Pravijo, da jo bo vzel.“

„Čemu pa mi to pripovedujete? Kaj me to briga? — Nesite to stran, nisem lačen!“

Ko je zaprla duri, je vstal izza mize in je stopil k oknu. Ozka, blatna ulica je bila spodaj; nasproti siva hiša z majhnimi črnimi okni, ki se mu je zdela, da gledajo naravnost nanj, kakor strmeče, neprijazne oči.

„Žensko blebetanje! Seveda je samo žensko blebetanje! To je njih poklic in opravilo in le čudno je, da ji ni položila okoli vratu dvoje ali troje inženirjev in še par drugih ljudi povrh!“

Srce pa mu je bilo kakor v vročici in glava ga je zbolela.

„Kako lepo bi lahko bilo! In še to lepoto, ki je je tako bore malo in ki jo človek naskrivaj ukrade, mu umažejo; zagrene mu še to bore kapljo sladkosti! In za vsak lep trenutek se je treba boriti posebej!“

Sivi novembrski dan je zatopil hitro in zmračilo se je zgodaj popoldne.

„Zdaj bo že skoro čas!“ je pomislil Kačur.

„Če vam bo kdaj kaj hudega, stopite k meni! — je rekel zdravnik. Čemu bi ne stopil k njemu? Nikoli več nisem govoril z njim, ampak zdi se mi, da razumem zmerom bolj njegove nauke.“

Siv, vlažen mrak je bil, ko je stopil Kačur na ulico. Zdravnik je sedel v zakurjeni sobi, oblečen je bil v dolgo, pisano spalno suknjo, kučmo je imel na glavi in pušil je iz dolge turške pipe. Ko je vstopil Kačur, se ni dvignil, temveč je samo iztegnil roko.

„Hej, prijatelj, torej vas vendar enkrat vidim! Ne zamerite, da ne vstanem; truden sem in len. — Marica! Marica!“

„Zakaj ste žalostni?“

„Ker vas ljubim. Odkod ljubezen in odkod žalost?“

„To so tiste besede; tako ste govorili prej!“ se je nasmehnila Minka.

„In nikoli več! — Za slovo, morda za dolgo slovo!“

Zatisnila je oči, lica so se nasmehnila in ponudila mu je ustnice. Tudi on je zatisnil oči, naralo ji je položil roke na rame in jo poljubil.

Svež, moker vzduh mu je puhnil v obraz, ko je stopil na cesto in v prvem trenutku se mu je zazibalo pred očmi. Prijel se je za čelo in je postal. Ze tedaj, še v polzavesti, je seglo v njegovo srečo neprijetno, ne še razumljivo, zoprno čustvo. Ob ovinku se je ozrl; nikogar ni bilo na pragu, tuje in tiho je gledala nanj bela hiša, kakor da bi nikoli ne bil prestopil njenega praga.

Čutil je senco, ki je legala na njegovo srce, toda vedel ni ne od kod, ne zakaj.

Dan je bil pust in meglen kakor jutro. Toliko da se je zasvetila megla v zaspani, rumenkasti luči. Kačurju se je zdela pot v Zapolje zelo dolga in pusta.

Srečaval je kmetice in kmete, ki so se vračali od velike maše; kmetje z blatnimi škornji, kmetice visoko izpodrecane; nekateri so šli mimo in se niso ozrli nanj, drugi so ga pozdravljali z nezaupnim, neprijaznim pogledom.

„Saj še pri maši ni bil!“ je izpregovoril kmet, ki je šel mimo.

„Pri Sitarjevih se ženi, pa hodi rajši tja!“ je odgovorila kmetica.

Kmet se je zasmejal.

Solidarnost pripadnikov večinskega in manjšinskega naroda

Vsak udarec proti manjšini je hkrati udarec proti demokraciji

V imenu slovenskih organizacij v okviru Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev je na zaključnem zborovanju na Starem trgu spregovoril tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser. Uvodoma je dejal, da so nam koroški Slovencem v naši zgodovini že mnogi napovedali, da nas kmalu ne bo več. Toda borili smo se z Malijo Gubcem v kmečkih puntih in aktivno smo se vključili v narodnoosvobodilno borbo in prispevali k temu, da je Avstrija leta 1955 spet postala samostojna in svobodna država.

„To se pravi, da je člen 7 avstrijske državne pogodbe tudi sad našega boja proti fašizmu,“ je naglasil Wieser, **„vendar pa se moramo koroški Slovenci že vedno boriti za svoje pravice, zagotovlje-**

ne v državni pogodbi. Zato danes še bolj odločno zahtevamo vse tisto, kar nam gre; posebno odločno tudi zaradi tega, ker nas širom Avstrije podpira vedno več demokratov.“

Govornik je spomnil, da nam vedno spet očitajo, da se koroški Slovenci nočemo pogajati z vlado. Mediji množičnega obveščanja nam podtikavajo celo vrsto polin neresnic; koroški časopisi pridno pomagajo pri širjenju takih neresničnih vesti. Resnica pa je drugačna:

„Koroški Slovenci smo od leta 1955 do danes naslovili na avstrijske in koroške oblasti celo vrsto prošelj, predlogov, osnutkov, spomenic, pozivov, protestnih resolucij in zahtev. Stalno smo poudarjali, da smo pripravljeni pogajati se o konkretni realizaciji določil člena

7. Tudi na zadnjih razgovorih na Dunaju smo ponovno poudarili, da želimo konkretna, stvarna pogajanja. Toda v zadnjih letih smo morali vedno spet ugotoviti, da na pristojnih mestih naših predlogov pogosto niso nihč prebrali, da je cela vrsta pogovorov služila vsemu drugemu in ne stvarnim pogajanjem za realizacijo določil iz drž. pogodbe. Zato ob tej priložnosti ponovno in z vso odločnostjo zahtevamo, da pristojni činitelji končno temeljito preučijo vse naše predloge in se potem resno pogajajo s predstavniki koroških Slovencev.“

Govornik je odločno zavrnil vse poskuse cepitve koroških Slovencev in načrte, da bi osrednjima slovenskima organizacijama odvzeli tisto legitimno pravico zastopstva, s katero ju je naše ljudstvo že nešteto krat poverilo. Nato je poudaril: „Varanje mednarodne javnosti in skrajno nedemokratičen je način, kako nam avstrijska vlada na eni strani odreka pravice, ki so nam zajamčene v členu 7 državne pogodbe, na drugi strani pa se z vso odločnostjo zavzema za južne Tirolce. Na tem mestu izrekamo našo podporo južnim Tirolcem v njihovem boju, hkrati pa jih pozivamo, da nas tudi oni v tem trenutku, ko nas hočejo avstrijske oblasti prešteti, odločno podprejo. Od avstrijske vlade pa zahtevamo, naj tudi v lastni državi uporabljata ista merila, ki jih zastopa na Južnem Tirolskem.“

V tej zvezi je tajnik ZSO naglasil, da imamo tudi kor. Slovenci naravno pravico, da kot narodnostna skupnost vzdržujemo dobre stike z maličnim narodom. „Na tem mestu pozivamo malični narod, naj v mednarodni javnosti razkrinka nedemokratično manjšinsko politiko republike Avstrije,“ je dejal Wieser. „Koroški Slovenci se že več kot dvajset let trudimo, da bi prišlo do rešitve naših problemov znotraj Av-

(Dalje na 8. strani)

Zastopnik socialističnih študentov:

Pozivamo vse socialiste da podprejo boj koroških Slovencev

Kot zastopnik socialistične organizacije „Bund Kärntner Studenten“ je spregovoril predsednik Udo Preis, ki je dejal, da se njegova organizacija že od ustanovitve naprej zavzema za pravice koroških Slovencev.

„Lahko pa zagotovim, da mi nismo edini socialisti, ki se zavzemamo za pravice koroških Slovencev,“ je poudaril predsednik BKS. „Tudi druge socialistične organizacije in osebnosti podpirajo dejavnosti Solidarnostnega komiteja. Kajti tukaj ne gre za priznanje posebnih pravic slovenske narodne skupnosti, kakor to vedno spet trdi Heimatdienst, marveč za uresničitev temeljnih pravic.“

Govornik socialističnih študentov je naglasil, da je njegova organizacija proti vsaki obliki ugotavljanja manjšine, pa naj bo imenovano kakorkoli. Izvedba tega zakona (o šestju posebne vrste — op. uređ.) problema ne bi mogla odstraniti, poleg tega pa bi stala 50 milijonov šilingov, ki bi jih spričo socialno-gospodarskega položaja Koroške gotovo lahko bolj smiselno uporabili, je izjavil predsednik Preis in svoja izvajanja zaključil s pozivom:

„Mi socialistični študentje se bomo še naprej zavzemali za pravice manjšin ter pozivamo vse socialiste, da podprejo Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev.“

Zastopnica katoliške delavske mladine:

Ugotavljanje manjšine ne more biti prispevek k sožitju

V imenu katoliške delavske mladine je spregovorila Edda Konrad. Poudarila je, da se krščanska gibanja izrekajo proti načrtovanemu šestju posebnih vrst ter si prizadevajo za popolno uresničitev pravic koroških Slovencev. Pri tem je dejala, da je bil tudi Jezus na strani odvisnih in zatiranih, da je bil krivico ter se zavzemal za to, da bi vsi ljudje živeli v enakih pogojih.

Nadalje je govornica naglasila, da se krščanske religije zavzemajo za pravičnost, enakost, bratstvo, ljubezen, človekovo dostojanstvo, razvoj in solidarnost — vendar kaj pomagajo take besede, če ne postanejo dejanja? „Mnenja smo, da je pravično ravnanje s koroškimi Slovenci važen pogoj za sporazumevanje,“ je poudarila Edda Konrad, „zato načrtovano ugotavljanje manjšine nikdar ne more biti prispevek, ki bi pospeševal mirno sožitje obeh narodnih skupnosti na Koroškem. Zaradi tega hočemo naše aktivnosti, ki prispevajo k sporazumevanju, nadaljevati in pozivamo kristjane v obeh narodnih skupnostih, da se zavzemajo za pozitivno oblikovanje odnosov med obema narodnima skupinama.“

Zastopnik dunajskega Solidarnostnega komiteja:

Izpolnitev člena 7 pomeni zagotovitev demokracije

Posebno navdušeno so udeleženci demonstracije pozdravili zastopnika dunajskega Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev dr. Kurta Traara, ki je opozoril na razveseljivo dejstvo, da se po vsej Avstriji hitro širi solidarnostno gibanje proti ugotavljanju manjšine, s tem pa tudi proti nemškonalnim in neonacističnim silam.

Govornik dunajskega solidarnostnega gibanja je dejal, da pomeni napad na narodno manjšine hkrati napad na demokracijo. „Kdor danes odreka narodnim manjšinam njihove zakonite pravice, se ne bo obotavljal — morda že jutri, v spremenjenih razmerah — nastopiti tudi proti drugim demokratom v Avstriji. Izpolnitev člena 7 državne pogodbe pomeni tudi zagotovitev demokracije v naši državi. Zato, dragi koroški Slovenci, je vaš boj tudi naš boj in zagotavljam vam vso podporo. Kajti: člen 7 je vaša pravica — Artikel 7 ist unser Recht!“

Zastopnik komunistične stranke:

Nasprotniki enakopravnosti Slovencev so nasprotniki demokratičnega napredka

Magister Steingress, ki je spregovoril kot zastopnik Komunistične partije Avstrije, je dejal, da je boj za narodno enakopravnost koroških Slovencev več kot spopad med dvema različnima narodnima skupnostima — tu gre neposredno za vprašanje demokratičnega razvoja sploh. Odločno se je izrekel proti slehernemu ugotavljanju manjšine in za pogajanja vlade s predstavniki Slovencev, ker le tako bo uspelo rešiti odprta vprašanja.

Govornik KPA je spomnil, da je člen 7 kot celotna državna pogodba sad protifašističnega boja, v katerem so izgubili življenje številni člani njegove stranke in v katerem so koroški Slovenci bistveno doprinesli k osvoboditvi Avstrije — enako kot mnogi avstrijski patrioti krščanske in socialistične usmeritve.

„Člen 7 posebej jamči demokratične pravice slovenske narodne skupnosti in pomeni že obstoječo zakonito podlago za mirno in enakopravno sožitje vseh narodnih skupnosti v Avstriji,“ je dejal magister Steingress ter je pozval vlado, naj odstopi od šestju posebnih vrst. Ugotovil je, da je manjšinski konflikt tesno povezan z razrednim bojem, nato pa poudaril: „Nasprotniki enakopravnosti koroških Slovencev so že iz zgodovine sem tudi nasprotniki delavskega gibanja, nasprotniki lehelega demokratičnega napredka. Naša stranka zato v vprašanju pravic koroških Slovencev zastopa mnenje, da je člen 7 treba hitro in v celoti izpolniti. S to zahtevo nismo sami; danes je to zahteva že širokih krogov avstrijskega prebivalstva.“

Stopila je v izbo njegova žena, oblečena istotako v dolgo, pisano spalno suktnjo; visoka je bila in krepka, njene oči so gledale ukazovalno, njene ustnice pa so bile debele in so se smehljale dobrodušno.

„Čaja, Marica! Močnega, vročega! — To je naš mladi učitelj!“

„Ali ste tudi tak pijanec, kakor moj mož?“ se je zasmejala med durmi in je šla.

Tudi zdravnik se je zasmeljal.

„Ni huda ženska — ampak ubogati jo je treba! — No, zdaj pa povejte, kaj vas je prignalo k meni! Kar tako niste prišli, drugače bi bili prišli že prej!“

Kačur se je hotel veselo nasmehnuti, toda zardel je.

„Saj ste rekli sami, da naj stopim k vam, kadar mi bo kaj hudega!“

„In zdaj vam je hudo! Hm!“

Z resnim očesom mu je pogledal v obraz, potegnil je krepko iz pipe in se je zavil v gost oblak.

„Kaj pa se je zgodilo?“

„Nič se ni zgodilo posebnega...“

Kačur je bil v zadregi in žal mu je bilo, da je prišel.

„No, zdaj še ni nič preveč hudega in vse se da še popraviti. Jaz sem namreč zdravnik, doktor Brinar, in nobena klepetulja v Zapolju ne ve toliko kot jaz. Prvič: nocoj mislite ustanovljati v gostilni Mantova bralno in izobraževalno društvo. Drugič: zaljubljeni ste v Minko, ki sva jo takrat videla, ko sva se peljala mimo; in če hočete občudovati mojo bistroumnost, kar bi mi bilo zelo prijetno: vedel sem takoj, da se boste zaljubili vanjo. To je vsega hudega začetek in konec. Kmetje imajo navado, da me kličejo prepozno; vi ste prišli še zadosti zgodaj. Torej: prvič, ne ustanovljajte v gostilni Mantovan in sploh nikjer ničesar; drugič: ogibljite se Bistre in njenih izkušnjav kakor satana!“

Kačur je odgovoril jezno.

„Nisem prišel zato, da bi vas prašal, če je treba...“

Zdravnik pa se je zasmeljal.

„Saj tudi jaz nisem govoril zato, ker sem mislil, da me boste ubogali! Vaša usoda je že zapečatená; škoda! Tamle

v miznici imam napisano razpravo in zaključek te razprave je resen in jako dobro utemeljen nasvet, da naj država zapre v blaznico vse idealiste, ki človeku več škodujejo nego koristijo. Nekateri blazni ljudje razbijajo in pobijajo, kar seveda ni prav; drugi ekstrem pa so idealisti, ki nadlegujejo človeštvo s svojo ljubeznijo. Edino, kar dosežejo s svojo norostjo, je to, da dajejo potuho in pretvezo šarlatanom, ki se skrivajo pod masko blaznega idealista, da laže kradejo denar in glorio...“

„Tako ne mislite!“ je izpregovoril Kačur in se je nasmehnil, zato da bi videl nasmeh zdravnikov. Zdravnik pa je ostal resen in se je ozrl na Kačurja skoro zlovoljno.

„Tako mislim!“

Gospa je prinesla čaj.

„Močan je dovolj! Ruma ne dam več!“

„Poslušajte in učite se!“ je pomignil zdravnik z žalostnim obrazom Kačurju.

„Torej vi ste zdaj Minkin ženini?“ je prašala gospa.

„Kaj bo! Kaj bo!“ je hitel zdravnik. „Vsakdo je lahko Minkin ženini... za teden dni!“

„Ne poslušajte ga! Saj ni človeka, da bi moj mož kaj lepega povedal o njem...“

„Res, ni ga!“ je potrdil zdravnik.

„In Minka je čisto pošteno dekle! Nekoliko vesela je — kakor je pač dekle!“

„Vesela je, res!“ je potrdil zdravnik in se je smehljajal.

„Tudi ti si bila vesela! — No, toči!“

Natočila jima je čaja in se je poslovila.

„Morda je bila podobna Minki?“ je mislil Kačur in razjezila ga je ta nenadna misel, ko je primerjal široki, krepki obraz gospe zdravnikove z belimi lici Minke.

Pil je čaj in vroče mu je bilo v glavi.

„Veste zakaj sem prišel k vam, gospod doktor? Zdaj sem nenadoma spoznal, zakaj; prej sem samo čutil. — Ne mislite, da me je upijanil ta kozarec čaja, ampak... resnično, tako lepe so bile moje misli, da bi jih bil lahko brez strahu vsakemu pokazal. Pokazal jih nisem nikomur in vendar so jih blatili vsi, ki so me srečali in ki so slutili, kaj je v mojem

srcu. — Ljubil sem tistega dekleta in ga ljubim zdaj bolj kot poprej. In če bi bila Mesalina sama — kdo mi more zameriti, da jo ljubim in kdo mi more očitati ljubezen, ki je vsa čista? Jaz bi ne povedal prijatelju, poštemu človeku, da ga njegova nevesta ne ljubi; če jo ljubi on, je posvečena in govori in misli morem o njej samo tisto, kar govori sam...“

Kačur je umolknil; tudi zdravnik je molčal in je gledal v žarečo peč. Kačur si je natočil in je pil; čaj je bil vroč in mu je skoro ožgal ustnice.

„In tisto drugo, kar mi očitata! Da ustanovljam! Saj, če premislim natanko, stvar res ni veliko vredna in pomena ima sila malo! Koristi pa bo imela vendar nekaj in kadar bodo — to se bo pač zgodilo! — vsi tako delali, kakor mislim delati jaz, ne bo naš narod več zadnji v vrstah! Vsa, vsa nesreča, kolikor smo je doživeli, izvira iz ene same laži: da nimamo kulture! Da torej nismo vredni stopiti med druge narode in da moramo pobirati ostanke, ko so drugi pojedli ocvirke in tropine in vse mastne žgance! — Kaj je zategadelj treba? Treba je pokazati, da imamo kulturo! Zdaj smo šele povedali, da smo; odslej pa je treba pripovedovati, kaj smo. Prej je bilo delo na zunaj; in mislim, da je bilo laže; zdaj pa je prišel čas, ko je treba delati tostran meje. Prej so vražniki od zunaj — ves narod proti njim; in svetnik je bil, kdor je govoril na taboru. Jaz sam sem bil, dvanajstleten otrok, pri Sveti Trojici, in sem slišal Tavčarja — tresel sem se in sem se jokal. In danes vidim: kakšen je to narod, ki sem pripravljen, da darujem življenje zanj? — Tak bo ta narod, kakor ga boš napravil — toliko bo vedel, kolikor ga boš naučil! — tako si mislim. In zato ni moja dolžnost, temveč moje življenje je, da tako storim, kakor mislim.“

Zdravnik je pušil močno; vsa soba je bila polna dima.

„Ubogi fant! No, ne zamerite! — Čez deset, čez dvajset let bo že drugače! Ampak stvar je taka, da pridejo pametni ljudje zmerom prezgodaj, zakaj če bi prezgodaj ne prišli, bi ne bili več tako pametni. Usodno uro spoznatu, kadar bide, ni umetnost; ampak slutiti jo prej, to je umetnost!“

(Nadaljevanje v pribodnji številki)

7. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

„Vsaki naj v svoji deželi doma živi, kakor mu je drago in ljubo... Mi Slovenci pa tudi trdimo, da vsi močjo od vsih tirjamo, da tudi nas puste doma po našim živeti... Mi nismo čez Nemce, Italijane ali Vogre — pa tudi oni niso čez nas... Naši poslanci naj na Dunaju zahtevajo, da moramo v Sloveniji kada koli hočemo in kakor hočemo po malim v šole in v kanclije vpeljati naš slovenski jezik.“ (Novice 13, 29. 3. 1848, str. 50).

Osnovna zahteva, namreč zahteva po uvedbi slovenščine v šole in urade, je jasno izražena. Vendar je tudi že v tem članku prisotna zahteva po zedinjeni Sloveniji, čeprav še ni dokončno izoblikovana. To lahko razberemo iz članka tam, kjer govori o „Sloveniji“, kjer bodo mogli Slovenci živeti po svoje. Bleiweis, predstavnik konservativnih krogov, je Majarjev članek opremil s pripombo, naj se zdaj le „odkritosrdno in z mirno kervijo“ (prav gotovo mu je bil Majar preradikal, prerazborit) pogovorijo Slovenci o svojih željah, da bodo mogli predložiti tista „vošila“ poslanecem na Dunaju, ki jih podpira večina ljudstva. Iz različnih virov lahko sklepamo, da je Majar že kmalu zatem sestavil peticijo z zahtevo po zedinjeni Sloveniji in začel zbirati podpise zanjo. F. Zwitter, ki je z redko akribijo rekonstruiral Majarjevo aktivnost po izbruhu revolucije, je opozoril na to, da ugotovitev nekaterih zgodovinarjev, po katerih je slovenski nacionalni program nastal predvsem v dunajskih in graških akademskih krogih, premalo upoštevajo Majarjev doprinos k sestavitvi nacionalnega programa.

Istega dne, ko so Novice objavile Majarjev znameniti članek, je 44 dunajskih Slovencev poslalo kranjskim deželnim stanovom adreso, v kateri se izrekajo za zaščito slovenske narodnosti v vseh deželah, kjer živijo Slovenci. Adresa vsebuje v prvi vrsti zahteve po jezikovni enakopravnosti. Upravičena je domneva, da niso vsi dunajski Slovenci bili za Zedinjeno Slovenijo ali pa so vsaj še oklevali, da bi to zahtevo postavili. Gotovo pa so že razpravljali o Zedinjeni Sloveniji. Začetek aprila sta jurista M. Semrajc in A. Globočnik na Dunaju napisala članek za Novice (objavljen 12. 4. 1848). Obžalujeta, da se med Slovenci ne najdejo aktivni politiki, ki bi predložili na dvoru nacionalne zahteve, tudi zahtevo, da cesar Slovence „pod enim vladarstvom sklene“. (F. Zwitter, Politični prerod, str. 111). Posebej še avtorja pohvalita M. Majarja za njegov članek v Novicah.

Dunajski Slovenci so šele 20. 4. istočasno z ustanovitvijo političnega društva „Slovenija“ objavili podro-

ben nacionalni program, ki vsebuje zahtevo po kraljevini Sloveniji, ki pa naj ne bi bila vključena v nemško zvezo.

Iz številnih virov pa lahko sklepamo, da je Majar neodvisno od dunajskih Slovencev in še pred njimi sestavil peticijo podobne vsebine in zanjo začel zbirati podpise med ljudstvom.

11. aprila so Gajeve Novine objavile članek, ki je datiran 4. aprila v Celovcu in ga je verjetno napisal Majar ali nekdo iz njegovega kroga. Dopisnik poroča, da je M. Majar sestavil peticijo v osmih točkah. Peticija zahteva zedinjenje Slovencev v novo politično enoto z lastnim parlamentom, bližnjo zvezo Slovenije s Hrvatsko, uvedbo slovenščine v šole in urade. V osmi točki pa pravi: „Pri

Med drugim Majar terja, da morajo vsi uradniki na Slovenskem znati slovensko, kajti „pisarnice in uradniki so zavoljo naroda, ne narod zavoljo pisarnic in uradnikov, na svetu“.⁹ V zadnji točki odklanja priključitev k Nemški zvezi.

Kot je na podlagi virov rekonstruiral F. Zwitter, je Majarjeva peticija nastala med 25. marcem in 27. aprilom 1848. Po eni strani se namreč Majar sklicuje na „Zahtevanje naroda“ na zborovanju 25. marca 1848 v Zagrebu, po drugi strani pa se Majar podpisuje kot stolni kaplan, kar pa je bil samo do 27. aprila. Zelo verjetno pa je, da je peticija nastala že konec marca, začetek aprila.

Lavantinski škof A. M. Slomšek, ki je v tridesetih letih pozitivno vplival na Majarja, je po izbruhu revolu-

cije še ni poznal podrobneje, ker v istem pismu izraža upanje, da bo kmalu kaj več zvedel o Majarjevi peticiji, „da bomo lahko vedeli, koliko je on že prej napravil v našem smislu in koliko se lahko naša peticija postavi ob njegovo.“¹⁵

Iz navedenih virov sledi, da je Majar agiral samostojno. „V tem smislu pomeni Majarjeva peticija ne samo prvo konkretno akcijo za Zedinjeno Slovenijo na Koroškem, ampak tudi prvo takšno akcijo sploh v vseslovenskem merilu in s tem tudi močno spodbudo za jasno in javno formuliranje programske terjatve po Zedinjeni Sloveniji pri vodilnem slovenskem krogu na Dunaju.“¹⁴

Slomškovo odklonilno stališče do zahteve po Zedinjeni Sloveniji — ta zahteva je bila nedvomno revolucio-

odvezo brez odškodnine. Na Koroškem so obstajale pomembne razlike med severnim nemškim in južnim ter jugovzhodnim slovenskim delom dežele in sicer 1) v lastniški strukturi (v slovenskem predelu dežele prevladuje drobna zemljiška posest, dominikalna posest je široko zastopana) in 2) zaradi različnega pravnega položaja, posestnega prava (v nemškem predelu ugodno kupno, v slov. neugodno zakupno pravo).

Leta 1848 so kmečki nemiri bili koncentrirani predvsem v slov. delu dežele, tako da so „črno vojsko“ za vzdrževanje notranjega reda mogli postavljati na noge le v severnem, nemškem delu Koroške, ker slovenskim kmetom niso hoteli dati v roke orožja. Kmetje so napadli ženeški grad, pliberškemu župniku so razbili okna in zvrnili voz v jarek, dekanu Welbichu iz Tinj so grozili s kamni. Do nemirov je prišlo še v Vetrinju, Dobrli vasi, Selah, Zvabeku, Rožeku i. dr. Slomšek piše Stojanu: „Nemci na Koroškem so še popolnoma mirni in preudarni; zato pa so Slovenci metali kamne na prosta Welbicha, pregnali so administratorja in so tudi v Celovcu delali ekscese.“¹⁶

Tu nas zanima odnos slovenskih liberalcev — k njim štejemo tudi Majarja — do kmečkih zahtev. Škof Slomšek je v pastirskem pismu z naslovom „Svetla resnica v zmešani svet“ ostro nastopal proti kmečkim zahtevam: „Kdor si sam pravico dela, on je razbojnik, ali pa tat, Bog nas tega varuj!“ in še „Bati se nam je, da bojo vzeli naša posestva kakor nevrotni Magjari svojim škofom, ter nam podali palico beraško, alj pa nam tenke kosce kruha rezali, de se bo skuz nje svetilo.“¹⁷

Za liberalce je značilno, da socialna vprašanja popolnoma podrejujejo nacionalnim: prvo jim je narodnost, vse drugo pa se bo že nekako uredilo. V tem smislu Majar že v prvem letaku poziva kmete, naj se pomirijo, saj bodo poslanci na Dunaju poskrbeli tudi zato, da se bodo rešili njihovi problemi.

(Dalje v prihodnji številki)

ŠTEFAN PINTER

Vloga Matije Majarja-Ziljskega v letu 1848

tako zvanom „deutschen Bund“ nečemo biti.“⁵ Pisec še omenja, da je Majar peticijo razposlal po vseh slovenskih krajih in podpisovanje, da bi jo pozneje predložili cesarju. V Celovcu so jo podpisali semenišniki, vendar jo je spiritual Pikel, ki je pred revolucijo še aktivno sodeloval v slovenski Čitalnici, zaplenil in raztrgal, ravnatelj semenišča pa je vsem klerikom prepovedal, da bi podpisovali podobne peticije.

Majar je tudi avtor peticije, ki je v obliki letaka izšla 10. maja 1848 kot priloga k Novicam z naslovom „Kaj Slovenci terjamo?“. Že sam naslov priča o Majarjevi samozavesti. Medtem ko je namreč dunajska Slovenija objavila 20. aprila oklic z naslovom „Kaj bodemo Slovenci cesarja prosili?“,⁶ pa Majar ne prosi, ampak terja. Ta peticija se razlikuje od peticije, ki jo omenjajo Gajeve Novine, po tem, da je odpadla zahteva po tesnejši zvezi s Hrvatsko. Pleterski domneva, da je Majar napisal samo eno peticijo, ki je krožila v različnih redakcijah in prepisih.⁷ Posebej je treba poudariti, da Majar vključuje v bodočo Slovenijo vse Slovence: „Na Koroškem nas je 116.000, na Štajerskem 378.000, na Kranjskem 438.000, na Goriškem in Teržaškem 217.000, na Banatskem 22.000, na Vogrskem 60.000, in v Istrii 230.000. Tako na sedem strani razdeljeni in razcepljeni smo vsi in povsod siromaki.“⁸

cije obsojal in skušal preprečiti Majarjevo politično udejstvovanje. Že 19. marca 1848 (F. Zwitter upravičeno domneva, da je pismo bilo napisano pozneje) je pisal Slomšek dekanu Stojanu:

„Pretirano početje prenapetega Majarja zbuja na Koroškem splošno indignacijo. Nihče od nas se te agitacije ne udeležuje. Hočemo ostati avstrijski Slovenci, ne da bi pripadali niti Nemški zvezi niti hrvaštvo. Svoje peticije bomo pripravili ob primerem času.“¹⁰

6. aprila 1848 pa je Slomšek pisal Matiji Vodušku:

„Celovski slavist Matija Majar je začel izgubljeni pamet in dela peticije čisto svoje vrste, za kar zbira podpise. Če bi se s tem obrnil tudi na duhovščino Spodnje Štajerske, potem prosim, da mu odrečete vsako sodelovanje.“¹¹

Majar je torej začel zbirati podpise že na Spodnjem Štajerskem. 12. aprila namreč piše Davorin Trstenjak v Ptuj (Novice 19. 4. 1848, šte. 16), da je Majar poslal „v naše kraje nekoliko takošnih potrebnih ne prenapetih prošenj“.

O Majarjevi aktivnosti so zvedeli tudi dunajski Slovenci. Tako piše dr. Hladnik, član dunajske Slovenije, 26. 4. dr. Muršču v Gradec: „Slovenija bo v kratkem tudi razdeljevala po vseh slovenskih področjih peticijo v smislu Majarja za zbiranje podpisov.“¹² Vendar Hladnik Majarjeve

narna, Slomšek pa je kot zagovornik božjega prava zastopal legitimistično stališče — pa priča o tem, da že 1848. leta lahko razlikujemo v slovenskem nacionalnem gibanju dve struji: konservativno, ki nikakor ni enotna, na eni strani, in liberalno na drugi strani. K prvi lahko štejemo Slomška in oportunističnega Bleiweisa, k drugi pa Majarja in člane dunajske in graške „Slovenije“. Nenetno je bilo tudi stališče v socialnem vprašanju, t. j. v vprašanju zemljiške odveze.

Matija Majar je 1848. leta prevedel in svobodno za slovensko prebivalstvo adaptiral tri (oz. dva) letaka. V prvem letaku („Le sem Slovenzi! Poslušajte, kaj se je dne dni v Dunaji (v Weni) sgodilo. Po nemškem je povedal Casteli, Slovenzam pa Matija Majar v Zelouzu“) poziva kmete, naj volijo v državni in deželni zbor poslance, ki ljubijo „Slovence, slovenski narod in kmečki stan“. Očitno torej poskuša pridobiti slovenske kmete za narodni program. V drugem letaku („Domazhi Pogovori od Konstituzije, Svobode Tiska ino Narodne Strashe“¹⁵) pa primerja ustavo s „staro pravdo“, hkrati pa tudi poziva kmete, naj zaenkrat še naprej izpolnjujejo svoje podložniške obveznosti.

Kmetje so leta 1848 bili vsekakor pomemben revolucionaren faktor. Hoteli so se otresti podložništva, tlake in robote in doseči zemljiško

- 5 F. Zwitter, Politični prerod, str. 112.
- 6 prim. J. Pleterski, Narodna in politična zavest, str. 30.
- 7 prim. isti, str. 435, opomba 73.
- 8 „Kaj Slovenci terjamo?“ (letak, vezan v letniku 1848 Novic).
- 9 „Kaj Slovenci terjamo?“
- 10 Slomškova pisma, ed. Fr. Kovačič, Arhiv za zgodovino in narodopisje 1 (Maribor 1930–32), str. 74.
- 11 Isti, str. 104 nasl.
- 12 Korespondenca dr. J. Muršca, ed. F. Hleščič, Zbornik Slovenske Matice VII (Ljubljana 1905), str. 65.
- 13 prav tam
- 14 J. Pleterski, Narodna in politična zavest, str. 32.
- 15 A. Malle, Die slovenische Presse in Kärnten 1848–1900. Dissert. (Wien - Dunaj 1972) meni, da tega letaka ni prevedel Majar.
- 16 Slomškova pisma, AZN 1, str. 75.
- 17 prav tam, str. 25 nasl.

Tudi Vi radi potujete?

AVTOPODJETJE

Siemčnik

9141 DOBRLA VAS, TEL. (0 42 36) 219

Vam to željo izpolni

Vožnje z avtobusom v lastni režiji:

Termini	Številka vožnje	Vožnja	Penzion	Cena
30. 4. — 2. 5.	11	Plitvice — Senj — Crikvenica	vožnja, 1/1 penzion, 1/2 penzion	S 580.—
22. 5. — 28. 5.	12	Dolomiti — Južna Tirolska	vožnja, 1/2 penzion	S 450.—
14. 6. — 16. 6.	13	Budimpešta	vožnja, 1/1 penz., vizum, vodstvo	S 1190.—
10. 8. — 15. 8.	14	Jajce — Sarajevo — Mostar — Split	vožnja, 5 1/2 penzionov	S 1680.—
20. 10. — 22. 10.	15	Bayrische Königsschlösser	vožnja, 2 1/2 penziona	S 850.—
1. 9. — 9. 9.	16	Dopust v Zadarju, kombinirano z vožnjo po Dalmaciji		S 1990.—

V tem letu še cenejši 7-dnevni dopusti v **UMAGU — PUNTA**
17 Termine glej v posebni rubriki!

Pišite na avtopodjetje **SIENČNIK**, 9141 Dobrla vas ali pa se zglasite telefonično številka (0 42 36) 219

ZAHTEVAJTE POSEBNE PROSPEKTE!

Razen tega prireja Dušnopastirski urad v Tinjah letos celo vrsto lepih potovanj in romanj v

- Lurd — preko Milana, Turina, Nice in Genove Dachau in Altötting
- Pariz — preko Stuttgarta, Straßburga, Lisieuxa, Züricha in Einsiedelna
- Czenstochowa — Brno, Auschwitz, Krakow, Bratislava

Povežite se z Dušnopastirskim uradom, 9020 Celovec, tel. (0 42 22) 85 3 48

Pridite tudi Vi z nami na 7-dnevni dopust v

UMAG- PUNTA JUGOSLAVIJA

Termini:

1. turnus od 14. 5. — 21. 5. 1976	S 895.—
2. turnus od 21. 5. — 4. 6. 1976 samo	
3. turnus od 28. 5. — 4. 6. 1976	S 950.—
4. turnus od 4. 6. — 11. 6. 1976	S 995.—
5. turnus od 11. 6. — 18. 6. 1976	S 995.—
6. turnus od 20. 8. — 27. 8. 1976	S 1395.—
7. turnus od 27. 8. — 3. 9. 1976	S 995.—
8. turnus od 3. 9. — 10. 9. 1976	S 995.—
9. turnus od 1. 10. — 8. 10. 1976	S 950.—
10. turnus od 8. 10. — 15. 10. 1976	S 950.—

Podražitve:

Sobe z eno posteljo turnus 1, 2, 3, 9, 10	S 98.—
turnus 4, 5, 7, 8 (245.—), turnus 6 (315.—)	
Sobe z WC in tušom turnus 1, 2, 3, 9, 10	S 98.—
turnus 4, 5, 7, 8 (245.—), turnus 6 (315.—)	
Podaljšani teden turnus 1, 2, 3, 9, 10	S 720.—
turnus 4, 5, 7, 8 (790.—), turnus 6 (1090.—)	
Kosilo pred odhodom 40.—	

Popust za otroke:

Otrok do 6. leta v spremstvu dveh odraslih brezplačno
Otrok do 10. leta starosti 40 %
V pavšalni ceni je vključena vožnja z modernim avtobusom v Umag in nazaj, 7 celih penzionov (vse sobe imajo mrzlo in toplo vodo)

ZAHTEVAJTE STALNE INFORMACIJE V avtopodjetju SIENČNIK

9141 DOBRLA VAS, TEL. (0 42 36) 219

Tam tudi zveste, kje se boste odpeljali

Vsak udarec proti manjšini...

(Nadaljevanje s 6. strani)

srije. Vendar moramo danes ugotoviti, da so bila naša prizadevanja v veliki meri neupoštevana. Tudi danes se koroški Slovenci zavzemamo za to, da bi čim prej prišlo do rešitve naših problemov znotraj Avstrije. Zato tudi naša aktivnost v Solidarnostnem komiteju. Toda naša pravica je, da se — ko moramo ugotoviti, da nam avstrijska vlada še vedno odreka naše pravice — obrnemo tudi na mednarodno javnost.

Nato je govornik spomnil na letošnjo 1000-letnico Koroške ter je organizatorje proslav pozval, naj le-te organizirajo tako, da bomo pri praznovanju lahko sodelovali tudi koroški Slovenci, ki že več kot tisoč let živimo v Rožu, Podjuni in Zilji in ki aktivno ustvarjamo v korist celotne koroške in avstrijske družbe. „Dokler pa nad nami visi meč preštevavanja, dokler nimamo demokratičnih pravic, ki nam pripadajo, in dokler tista avstrijska vojska, ki bo ob praznovanju 1000-letnice Koroške korakala po Celovcu, javno zbira denar za KHD — tako dolgo res nimamo vzroka, da bi se veselili in praznovali skupaj s fistlimi, ki nas hočejo izbrisati iz naše domovine. Toda sili prosjačenja in droblin prav sedaj ob 1000-letnici Koroške in ob podpori demo-

kratov večinskega naroda trdno in odločno zahtevamo pravice, ki nam gredo in ki bi jih nam morala dati demokratična država tudi tedaj, če se ne bi imeli opirati na mednarodni dokument, kot je državna pogodba.“

V svojem govoru je predstavnik slovenskih organizacij spomnil tudi na podoben boj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, kjer pod pritiskom demokratične javnosti vedno pogosteje zmagujejo demokratične zamisli, ki bi bile še pred nekaj leti popolnoma neizvedljive. Pozval je na skupen boj z brati na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji ter z demokrati večinskega naroda za popolno enakopravnost našega jezika, nato pa dejal:

„Krog fistlih, ki obsojajo manjšinsko politiko republike Avstrije, se širi. Zato je v teh, za našo narodno skupnost težkih in usodnih trenutkih ta mogočna demokratična manifestacija svetel žarek, ki nam kaže pot, po kateri moramo hoditi skupno z demokrati večinskega naroda. Stalno se moramo zavedati, da preštevavanja ni sklenilo avstrijsko ljudstvo, temveč hočejo to izvesti vrhovni predstavniki političnih strank, ki imajo v prvi vrsti pred očmi le strankarsko-politične interese, ki pa se vedno ne ujemajo

z interesi avstrijskega ljudstva. Naš boj za naše narodne pravice bo uspešen le tedaj, če bodo naše upravičene zahteve podpirali tudi demokrati večinskega naroda. Torej si moramo zaveznike iskati pri večinskem narodu, pri tem pa moramo biti tudi sami dobri zavezniki.“

Ponovno je inž. Wieser poudaril pripravljenost koroških Slovencev, da prispevamo svoje k sporazumni rešitvi našega vprašanja, vendar pa je rešitev možna samo sporazumno s prizadežimi, to je s koroškimi Slovenci. Če pa bodo avstrijske oblasti iskale rešitve brez nas in nas s silo skušale preštet, kljub pritisku ne bomo klonili. Svoja izvajanja pa je zaključil:

„Solidarnost, ki jo danes tukaj demonstriramo pripadniki večinskega in manjšinskega naroda, je izraz skrbi za demokratični razvoj v deželi. Zavedati se moramo, da je vsak udarec proti manjšini hkrati tudi udarec proti demokraciji. Koroški Slovenci moramo skupaj z demokrati večinskega naroda skrbeti, da se ta nadnacionalna solidarnost ne bi izkoriščala v kratkoročne strankarsko-politične namene. Zato skupno z demokrati večinskega naroda v boj za demokratične pravice, za realizacijo člena 7 in skupno proti preštevavanju.“

Pripadniki obeh narodov skupno protestirajo proti ugotavljanju manjšine

Za nemške organizacije in posameznike v okviru Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev je spregovoril predstavnik katoliških mladinskih organizacij Josef Mandl. Izrazil je veselje, da se gibanju proti načrtovanemu ugotavljanju manjšine ter za popolno uresničitev člena 7 državne pogodbe pridružuje čedalje več organizacij in osebnosti različnih svetovnonazorskih smeri; zagotovil je, da bo treba med Korošci še naprej širiti spoznanje, da načrtovano „ljudsko štetje posebne vrste“ nasprotuje duhu državne pogodbe in je manjšini sovražno.

„Z današnjo demonstracijo jasno izražamo, da je na Koroškem skupen protest pripadnikov obeh narodnih skupnosti proti neupravičenemu in nepotrebnemu ugotavljanju manjšine,“ je naglasil Josef Mandl. „Z veseljem ugotavljamo, da naš protest podpirajo organizacije in osebnosti tudi v drugih zveznih deželah Avstrije. Toda kljub temu, da je protest proti ljudskemu štetju posebne vrste čedalje močnejši, je to pristojnim politikom očitno vseeno. Vseeno jim je, da bi predvideno ugotavljanje manjšine narodnostni boj zaostriilo in prizadejalo hud udarec sporazumevanju med narodnimi skupnostmi. Toda nam, Solidarnostnemu komiteju, to ni vseeno. Zato protestiramo in vabimo vse, ki jim je za sporazumevanje narodnih skupnosti na Koroškem, da nastopijo proti ugotavljanju manjšine.“

Zakon o ljudskem štetju, ki naj bi omogočil ugotavljanje manjšine, še ni sklenjen, je dejal Mandl, zato tudi še ni prepozno preprečiti „ljudsko štetje posebne vrste“.

— Zato se obračamo na vas, ki danes z nami protestirate proti „ljudskemu štetju posebne vrste“: Prispevajte k temu, da se bo vedno več nemško govorečih Korošcev skupaj s koroškimi Slovenci zavzemalo za popolno uresničitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in proti ugotavljanju manjšine. Poskrbite, da bodo nemško govoreči Korošci spoznali in razumeli, da hočete sporazumevanje in da ste ravno zato proti ugotavljanju manjšine.

— Pozivamo koroško mladino: Seznanite se s položajem koroških Slovencev; ne bodite brezbržni, povejte svoje mnenje, pomagajte odstranjevati obstoječe predsodke, zavzemajte se za enakopravnost koroških Slovencev in sodelujte pri zagotovitvi mirne bodočnosti za obe narodni skupnosti.

— Obračamo se na duhovnike dvojezičnega ozemlja: Zavedajte se, da tudi od vas zavisi, ali bo v sporazumevanju narodnih skupnosti uspelo doseči napredek in če bo možna še večja solidarnost nemško govorečih Korošcev s slovensko narodno skupnostjo.

— Obračamo se na urednike avstrijskega radia in tiska, predvsem na koroške časopise: Poročajte več kot doslej in poročajte objektivno o položaju koroških Slovencev ter odkrivajte bolj kot doslej vzroke konflikta v sožitju narodnih skupnosti.

— Pozivamo deželnega glavarja Koroške: Napravite ob jubileju „1000 let Koroške“ nov začetek, ki bo pogoj za mirno sožitje na Koroškem; zavzemite se za skupno reševanje manjšinskega vprašanja — ne brez, temveč s koroškimi Slovenci.

Koroški Slovenci nismo sami...

(Nadaljevanje s 1. strani)

nje sicer demonstracije ni moglo dosti motiti, je pa za domačo in mednarodno javnost vsekakor zaokrogilo podobo današnje „koroške resničnosti“.

K tej resničnosti pa spada, kakor je pokazala demonstracija, zlasti dejstvo, da se moramo koroški Slovenci še vedno boriti za svoje pravice in proti diktatu diskriminacijskega ugotavljanja manjšine. In

pokazala je predvsem, da v tem boju nismo sami, da imamo vedno več zaveznikov tudi v vrstah večinskega naroda, kjer se širi spoznanje, da današnje zoževanje manjšinskih pravic lahko že jutri pomeni ogrožanje demokracije sploh. To spoznanje pa je osnova, na kateri je zgrajena solidarnost pripadnikov obeh narodov v deželi, ki jo je tako mogočno manifestirala demonstracija v Celovcu.

Nov zaveznik koroških Slovencev v boju za doseg pravic

Z namenom, da seznanijo južnotirolsko javnost s položajem Slovencev v Avstriji in Italiji in tako vsaj delno napolni občutno vrzel na področju informacije, je organizacija južnotirolskih visokošolcev priredila v torek, dne 13. aprila v Boznu „Slovenski dan“. Informacijska prireditev je izzvenela kot silodarnostna manifestacija še posebej zaradi tega, ker so pristopili udeleženci tega dneva k solidarnostni resoluciji, ki jo je izdelala in sprejela že dunajska sekcija južnotirolskih visokošolcev (in ki jo objavljamo na drugem mestu današnje številke Vestnika). Tako so koroški Slovenci našli novega zaveznika v boju za doseg demokratičnih pravic.

V uvodnih besedah je predsednik južnotirolskih visokošolcev, Florijan Kronbichler, poudaril velik pomen solidarnosti med pripadniki manjšine in dejal, da te solidarnosti v nikaki meri ne smejo ovirati jezikovne razlike. Kritično se je dotaknil odnosa južnotirolskega manjšinskega zastopstva in nemškega tiska do nemških manjšin v Italiji in Evropi, češ da se vse premalo brigajo za probleme teh manjšin in njihov boj za doseg manjšinskih pravic. Če se hočejo otresti suma, da je odnos do drugih manjšin nacionalistične in egoistične narave, je potrebna neomejena solidarnost oficialnih zastopnikov Južnega Tirola tudi z bojem koroških Slovencev za njihove jezikovne, kulturne in politične pravice.

S Koroške sta se za Zvezo slovenskih organizacij prireditve udeležila tajnik zveze dipl. inž. Feliks Wieser in sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta Teodor Domej, Narodni svet koroških Slovencev pa je zastopal Karel Smolle. Skupno so orisali trenutni položaj Slovencev na Koroškem. O zgodovinski plati je referiral Teodor Domej, o vprašanjih v zvezi z uresničevanjem predpisov avstrijske državne pogodbe je govoril Karel Smolle, o solidarnostnem gibanju slovensko- in nemškogovorečih avstrijskih demokratov, ki jo je označil kot uspešno obliko boja za doseg narodnostnih pravic koroških Slovencev, pa Feliks Wieser. O Slovincih v Italiji je spregovoril Boris Iskra iz Trsta. Zvečer je še predaval znani italijanski manjšinski strokovnjak Sergio Salvi o etničnih manjšinah v Italiji.

Nova cesta, gospodarska poživitev Št. Jakoba

Ko smo pred meseci dokončno zvedeli, da bo bodoči cestni predor pod Karavankami zgrajen med Področico na avstrijski in Hrušico pri Jesenicah na jugoslovanski strani, so se občani šentjakobske občine začeli razburjati in protestirati proti izvedbi tega projekta, češ da bo v škodo šentjakobskega prebivalstva. Seveda se je tej kampanji pridružila tudi občina, ki je pri pristojnih oblasteh ostro protestirala. Številni občani so se upravičeno in z začudenjem spraševali, zakaj taka gonja proti izgradnji nove ceste, ko pa je to samo pridobitev, saj so ceste vedno most zblivanja in povezovanja. Nekateri trdijo, da je bila cela zadeva umetno napihnjena, občina oziroma njeni predstavniki pa so bili nekako prisiljeni sodelovati.

Do danes je preteklo že mnogo Drave skozi koroška akumulacijska jezera in tudi prebivalstvo gleda treznejše na ta problem, ki pravzaprav ne bi smel biti problem.

Prejšnji teden so se občani občine Št. Jakob zbrali v Področici v gostilni pri Mačniku, da se s pristojnimi izvedenci in odgovornimi osebnostmi s referentom za gradnje cest deželnim poslancem Stefanom Knaffom na čelu, pomenijo, ali je protest upravičen ali ne. Stefan Knaff in njegovi kolegi so moralno odgovarjali na številna vprašanja. Župan Gressl je pridno vztrajal pri tem, da bi realizacija omejenega projekta pomenila ruin tujskoprometnega področja Št. Jakoba in okolice. Podobnega mnenja je bil tudi podžupan Fantur (ÖVP), ki je predlagal, da bi cestni predor rajši zgradili na področju Korena in imel za to že pripravljeno skico. V relativno stvarni dis-

kusiji so izvedenci navzoče občane le prepričali, da nova cesta ne bo v škodo občine, marveč da bo koristno služila gospodarski poživitvi. Stefan Knaff in ostali izvedenci so šentjakobčanom predložili, da gradnja predora ni samo šentjakobski, temveč evropski problem in da je to treba seveda tudi upoštevati.

Z dograditvijo cestnega predora pod Karavankami bo odpravljena zadnja ovira na cestni povezavi med industrijsko srednjo Evropo in bogatimi ležišči nafte na Bližnjem vzhodu.

OBVESTILO

Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji ima svoj redni občni zbor v torek po veliki noči ob 16. uri v Celovcu, Volksheller-Stüberl.

V nedeljo 18. aprila

FLES PRI ŠOŠTARJU
v Globasnici
Igra ansambel
„Štirje kovači“
Prisrčno vabljeni!

Sezonsko pomoč (zajtrk in sobe) išče penzion KAKL, Log/Auen 60, 9020 Velden/Vrba.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

TISKARNA

založniške in tiskarske družbe z o. j.

DRAVA

Podljubelj/Unterloibl 41
9163 Podgora/Unterbergen
(Tel. 252 in 250)

razpisuje mesto

vajenca

ki se želi izučiti za črkostavca

Pogoji za sprejem:

Znanje obeh deželnih jezikov in dovršena glavna šola ali nižja gimnazija. Interesenti se lahko oglašijo na zgornji naslov, kjer je možen podrobnejši razgovor in ogled delovnega mesta.

Kdo mi posodi ali proda knjigo J. Felicijana — The Genesis of the Contractual Theory and the Installation of the Dukes of Carinthia. Ponudbe prosim na naslov: F. Casar, Jahrmartgasse 18, 9020 Klagenfurt/Celovec.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu prireja ob priliki 100-letnice rojstva Ivana Cankarja dramski recital

Domovina, pozdravljena!

Odlomke iz pisateljevih del recitirajo člani Združenja dramskih umetnikov Maribor

V SOBOTO 1. MAJA 1976 ob 20.00 uri v farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku, prireditelj: KPD v Šmihelu
V NEDELJO, 2. MAJA 1976 ob 10.30 uri v farni dvorani v Selah, prireditelj: KPD „Planina“ v Selah; ob 14.30 uri pri Pušniku v Ločah, prireditelj SKD „Jepa Baško jezera“ v Ločah; ob 20.00 uri v narodnem domu v Dobri vasi, prireditelj SPD „Srce“ v Dobri vasi
V PONEDELJEK, 3. MAJA 1976 ob 16.00 uri v gospodinjstvu šoli v Št. Rupertu pri Velikovcu, prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec
Prisrčno vabljeni!